

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Ars Libri

LĂCRĂMIOARA ANA PAULIUC

LOREDANA STRECHE

EDUCAȚIE MUZICALĂ

MANUAL PENTRU CLASA A VII-A

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.
Manualul școlar este aprobat de Ministerul Educației
prin ordinul ministrului educației nr. 5420/04.07.2024.

Acest manual școlar este realizat în conformitate
cu Programa școlară aprobată prin
Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3393/ 28.02.2017.

numărul 119 – număr unic de telefon la nivel național pentru cazurile de abuz
împotriva copiilor și 116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Ars Libri

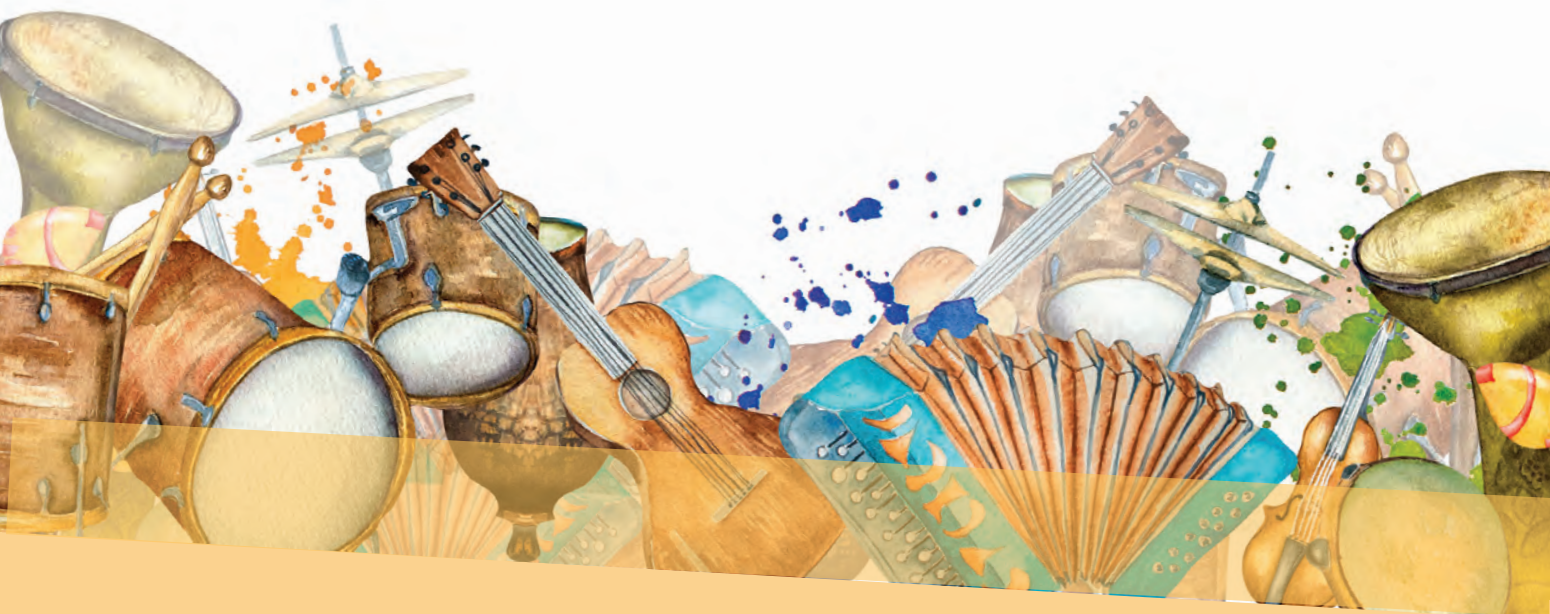
LĂCRĂMIOARA ANA PAULIUC

LOREDANA STRECHE

EDUCAȚIE MUZICALĂ

MANUAL PENTRU CLASA A VII-A

Inspectoratul Școlar al Județului/Municipiului
Școala/Colegiul/Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

- * Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.
- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.
- Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2024-2025.

Educație muzicală-Manual pentru clasa a VII-a
Lăcrămioara-Ana Pauliuc, Loredana Streche

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. *Tudor Sofia Loredana*, Universitatea Națională de Știință și Tehnologie
Politehnica București, Centrul Universitar Pitești
Prof. grad didactic I *Titi Radu*, Liceul de Arte Dinu Lipatti, Pitești, jud. Argeș

Copyright © Editura Ars Libri, 2024

Toate drepturile rezervate

ISBN: 978-606-36-2626-5

Editura Ars Libri

Str. Victoriei, bl. Z1, sc. D, ap. 1

oraș Costești, județul Argeș

Tel: 0248 546 357; 031 82 82 293

e-mail: arslibri@yahoo.com

www.edituraarslibri.ro

Editor: Adina Grigore

Coordonator colecția „Manuale școlare”: Prof. Adina Grigore

Redactor-șef: Prof. Cristina Ipate-Toma

Tehnoredactare, grafică și design: Cristina Ipate-Toma

Credite foto: Freepik

Machetare și prepress: Mihai Ștefănescu

Tipărit la Ars Libri Prof SRL, Costești, Argeș

Orice preluare, parțială sau integrală a textului, a graficii sau a formatului digital al acestui manual se face doar cu acordul expres în scris al Editurii Ars Libri.

Acest manual, în format tipărit și electronic, este protejat de legile românești și internaționale privind drepturile de autor, drepturile conexe și celelalte drepturi de proprietate intelectuală.

CUPRINS

Instrucțiuni de utilizare a manualului digital	4
Competențe generale și competențe specifice	5
Recapitulare inițială.....	6
Evaluare inițială	8

UNITATEA I

Muzica și științele.

Sunetul. Cântul vocal și instrumental

1. Sunetul: fenomen fizic, fiziologic și psihologic. Proprietățile sunetului.....	10
2. Cânt vocal. <i>Respirație, emisie vocală, dicție, controlul intonației, frazare</i>	14
3. Gesturi dirijorale. Tactare, pregătirea intrării, închideri	16
4. Gesturi dirijorale. Diferențe dinamice, diferențe agogice.....	18
5. Cânt instrumental. <i>Elemente de tehnică instrumentală – emisie, intonație, diferențieri timbrale și dinamice</i>	20
6. Recapitulare	22
7. Evaluare	24

UNITATEA II

Muzica, istoria și tradiția.

Repertoriul neocazional în folclor

1. Doina	26
2. Balada	28
3. Cântecul de leagăn	30
4. Cântecul propriu-zis.....	32
5. Dansurile populare.....	34
6. Recapitulare	36
7. Evaluare	38
8. Proiect artistic. <i>Colindăm, colindăm iarna!</i>	39

UNITATEA III

Muzica și natura.

Repertoriul ocazional în folclor

1. Repertoriul de nuntă și de înmormântare	42
2. Repertoriul de șezătoare.....	44

3. Repertoriul agrar de primăvară-vară	46
4. Colindul de Florii	50
5. Recapitulare.....	52
6. Evaluare	54

UNITATEA IV

Muzica și literatura.

Elemente de limbaj muzical

1. Stabilitatea intervalelor muzicale	56
2. Alterații accidentale	58
3. Cromatismele în tonalitate	60
4. Operarea cu elemente de construcție a discursului muzical. Repetiția și secvența.....	62
5. Operarea cu elemente de construcție a discursului muzical. Contrastul și variația	64
6. Recapitulare.....	66
7. Evaluare	68

UNITATEA V

Muzica și celelalte arte.

Elemente de forme muzicale și istoria muzicii – evoluții ale unor genuri muzicale – Rapsodia, Opera

1. Evoluții ale unor genuri muzicale. Rapsodia	70
2. Evoluții ale unor genuri muzicale. Opera	72
3. Elemente sincretice în genul operei	78
4. Elemente descriptive în muzică.....	80
5. Recapitulare.....	82
6. Evaluare	83

Recapitulare finală	84
Evaluare finală.....	87
Rezolvarea evaluărilor	88
Dicționar	88

INSTRUCȚIUNI DE UTILIZARE A MANUALULUI DIGITAL

Conținutul manualului digital cuprinde integral conținutul manualului în variantă tipărită, având în plus (sau în locul ilustrațiilor de pe hârtie) elemente specifice precum: exerciții interactive, jocuri educaționale, animații, filme și simulări.

Navigarea este consistentă, permite parcurgerea manualului și revenirea la activitatea de învățare precedentă.

Manualul digital conține activități multimedia interactive de învățare (AMII), după cum urmează: statice, animate și interactive.

Manualul în format electronic poate fi accesat și utilizat pe orice PC/ tabletă/ smartphone cu procesor minimum de 800 MHz, 512 MB RAM, 1GB spațiu disponibil de stocare.

Sistem de operare – Windows Vista+, Android 4.03+, Linux (Ubuntu 14.04, Linux Mint 16, Debian GNU/Linux 7.0, OpenSUSE 13.1), OS X 10.9+, iOS 7.1.X+.

Browser – Google Chrome 31+ (Windows Vista+, Android 4.03+, Linux, OS X 10.9+, iOS 7.1.X+) **Mozilla Firefox 25+** (Windows Vista+, Android 4.03+, Linux, OS X 10.9+) **Internet Explorer 10+** (Windows 7+) **Safari 7+** (OS X 10.9+, iOS 7.1.X+) sau echivalent.

Rezoluție minimum 1024 x 768 pixeli.

Rularea aplicației pe calculator, tabletă, smartphone se realizează online prin accesarea adresei de web indicată, scrisă în bara de adresă a browser-ului.

Butonul **Ajutor** conține un ghid de utilizare a butoanelor de navigare prezente în manual, și anume:

Butonul **Cuprins** conține titlurile unităților și ale subunităților manualului și pagina la care se află fiecare. Dând clic pe cuprins, se poate merge la fiecare dintre acestea printr-un clic pe tema respectivă.

Saltul direct la o anumită pagină se poate face prin introducerea numărului de pagină dorit în caseta din bara de butoane de sus, după care se apasă tasta **Enter**.

Pentru a parcurge manualul pagină cu pagină, se dă clic pe butonul , pentru a merge înainte, iar pentru a vedea paginile din urmă, se dă clic pe butonul .

Butonul **Ajutor contextual** oferă indicații despre modul în care trebuie parcurse activitățile multimedia interactive de învățare și se află poziționat la fiecare dintre acestea.

Butonul **Validare** este pentru validarea corectitudinii rezolvării unui item.

În cazul în care se dă clic pe acest buton și apare **Felicități! Ai răspuns corect!**, se confirmă rezolvarea corectă a itemului.

În cazul în care se dă clic pe acest buton și apare **Ai greșit! Mai încercă!**, itemul este rezolvat greșit.

Pentru reluarea unui exercițiu interactiv, se dă clic pe butonul **Reia exercițiul** .

COMPETENȚE GENERALE ȘI COMPETENȚE SPECIFICE

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

- 1.1. Interpretarea unui repertoriu diversificat de lucrări muzicale, cu elemente omofone și polifone
- 1.2. Acompanierea instrumentală a unor lucrări vocale/corale *)
- 1.3. Interpretarea individuală a unor lucrări în genuri diverse (cu acompaniament preînregistrat, cu acompaniament instrumental etc.)
- 1.4. Asocierea textului și a mișcării scenice în exprimarea mesajelor lucrărilor muzicale

2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

- 2.1. Citirea unor cântece cu ajutorul partiturii
- 2.2. Observarea apariției și comportamentului alterațiilor accidentale
- 2.3. Realizarea unor scurte fragmente muzicale, prin utilizarea repetiției, secvenței, contrastului

3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

- 3.1. Argumentarea unor diferențieri calitative între două sau mai multe lucrări muzicale receptate
- 3.2. Explorarea relațiilor muzicii cu științele și natura

Portofoliul constă într-o mapă alcătuită din toate lucrările denumite fișe de portofoliu, realizate pe parcursul anului școlar. Conținutul acestuia va fi evaluat de către cadrul didactic, în funcție de următoarele criterii: respectarea cerinței, originalitatea și aspectul general. Rezultatele obținute vor fi analizate și apreciate de către colegi și părinți.

**Fișa de observare sistematică a activității
și a comportamentului elevului (model orientativ)
va fi utilizată de către cadrul didactic pe parcursul întregului an școlar**

	Caracteristici / Comportamente	DA	NU
1. Atitudinea elevului față de sarcinile de lucru			
	A colaborat cu ceilalți colegi.		
	A solicitat ajutor la nevoie.		
	A finalizat activitatea.		
2. Asumarea responsabilităților în realizarea sarcinilor de lucru			
	A avut spirit de inițiativă.		
	A respectat regulile pentru îndeplinirea sarcinilor.		
3. Corectitudinea realizării sarcinilor			
	A pus în aplicare achizițiile anterioare.		
	A remediat problemele/dificultățile apărute.		
	A îndeplinit corect sarcinile.		
4. Progresul realizat			

RECAPITULARE INIȚIALĂ

Îmi amintesc!

Intonează arpegiul tonalității în care a fost compus cântecul folcloric *Florică, trei sulfine*. Solfegiază melodia cu tactarea măsurii. Atenție la formula metro-ritmică de început a cântecului. Intonează melodia cu text.

- În ce tonalitate este scris cântecul?
- Cum se numește formula metro-ritmică de la începutul cântecului?
- Cum se numește formula metro-ritmică din măsura a treia?
- Cum se numește ritmul interpretat la tamburină?
- Ce formă are cântecul și cărui gen muzical îi aparține?
- Care sunt intervalele muzicale întâlnite în cântec?

Corul clasei poate pregăti cântecul pentru un viitor proiect artistic. Pentru aceasta veți avea nevoie de un triangu și o tamburină. Interpretați melodia cu acompaniament ritmic realizat la cele două instrumente muzicale amintite.

Florică, trei sulfine

Triangu

Of, Flo-ri - ci - că, trei sul-fi - ne, Tra, la, la, la, Of,

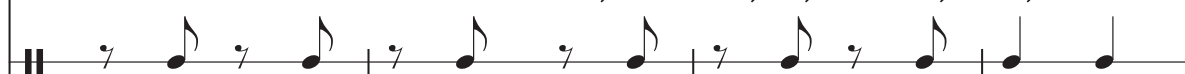
Tamburină

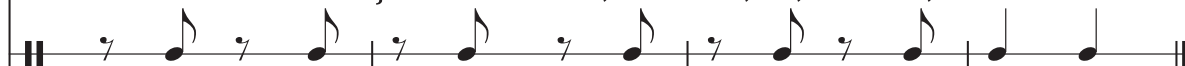
S-a dus ba-dea, nu mai vi - ne, Tra, la, la, la.

Tran-da - fir Îm - bo - bo - cit, Tra, la, la, la,

S-a dus mân-dru și-a - ve - nit, Tra, la, la, la.

Observă alterațiile care apar pe parcursul cântecului folcloric *Pe sub deal, pe sub pădure*. Solfegiază melodia cu tactarea măsurii. Intonează cântecul cu text.

Pentru interpretarea cântecului cu acompaniament instrumental, clasa se împarte în 2 grupe. Primul grup va cânta strofele. Al doilea grup va intona refrenul. Doi elevi vor realiza acompaniamentul instrumental astfel: pentru menținerea unei pulsații constante un elev va folosi triunghiul; un alt elev va improviza la tamburină un ritm cu sincope și contratimpți.

Pe sub deal, pe sub pădure

Strofă

1. Pe sub deal, pe sub pă - du - re
2. Pen - tru ochi ca mu - ra coap - tă
3. De-aș mu - ri de dor de mu - re

Trec fe - ti - țe - le la mu - re,
O - co - lii pă - du - rea toa - tă,
Nu mă mai duc la pă - du - re

Refren

Zăr - ză - rea, Zăr - ză - rea, Zăr - ză - ri - că, zăr - ză - rea

Pe la poar - ta mân - drii me - le Gheor - ghi - ță tre - cea.

Audiție

- Audiază pe internet, în diferite interpretări, cântecul popular *Pe sub deal, pe sub pădure*.
- Discută în clasă despre asemănările și diferențele dintre interpretări.

Portofoliu

- Realizează o listă cu melodiile învățate în clasa a VI-a pe care ai vrea să le cânti împreună cu colegii.

EVALUARE INIȚIALĂ

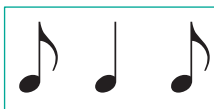
I. Completează propozițiile următoare după exemplul de mai jos:

Exemplu:

Alterația care ridică înălțimea sunetului se numește *diez* . . .

1. Distanța dintre două sunete se numește
2. Alterația care coboară înălțimea sunetului se numește
3. Gama majoră cu un diez se numește
4. Gama minoră cu un diez se numește
5. Gama majoră cu un bemol se numește
6. Gama minoră cu un bemol se numește

7. Formula metro-ritmică alăturată se numește ...

8. Formula metro-ritmică alăturată se numește ...

II. Transcrie în caiet melodia din următorul portativ. Realizează un acompaniament ritmic după modelul din prima măsură.

În realizarea exercițiului vei folosi o sincopă și un contratimp.

Melody notation in 4/4 time:

Model

III. Vei audia două fragmente muzicale alese de cadrul didactic. Realizează o comparație între cele două fragmente având în vedere două asemănări și două deosebiri.

AUTOEVALUARE		
Item I	Item II	Item III
Fiecare frază completată corect valorează 1 punct.	Fiecare măsură care conține un acompaniament ritmic valorează 1 punct. Sincopa și contratimpul valorează fiecare câte 2 puncte.	Fiecare asemănare sau deosebire între cele două lucrări valorează câte 2 puncte.
Pentru fiecare item se acordă câte 2 puncte din oficiu.		
Bifează cât de mult ți-au plăcut cântecele din recapitularea inițială.	☐	☐
	☐	☐

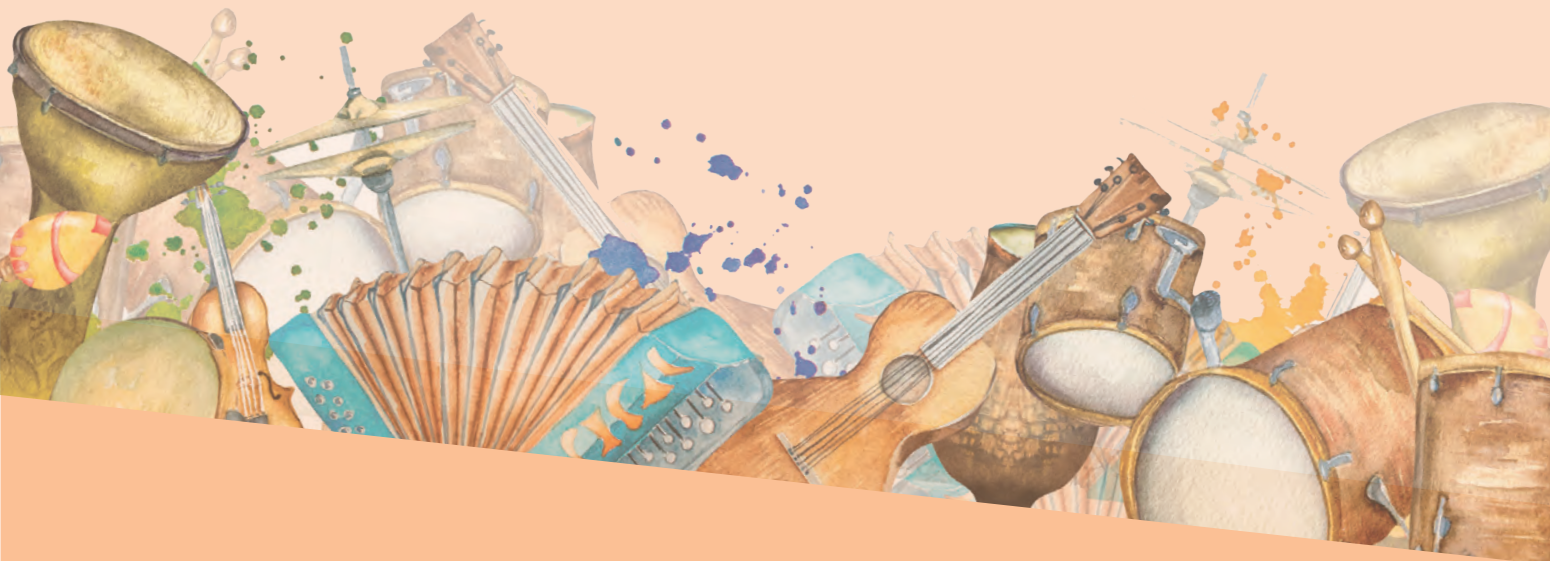
Se calculează media aritmetică a punctajelor obținute la cei trei itemi.

UNITATEA I

MUZICA ȘI ȘTIINȚELE. SUNETUL. CÂNTUL VOCAL ȘI INSTRUMENTAL

SUNETUL: FENOMEN FIZIC, FIZIOLOGIC ȘI PSIHOLOGIC. PROPRIETĂȚILE SUNETULUI

Descopăr!

- Privește imaginile următoare. Spune ce-ți transmite fiecare imagine? Poți folosi un singur cuvânt pentru a defini ce auzi în toate imaginile?

Rețin!

Tot ceea ce auzim se numește sunet. Acesta este produsul vibrațiilor rezezi ale corpurilor elastice: solide (metalul, lemnul, sticla), lichide (apa) sau gazoase (coloanele de aer).

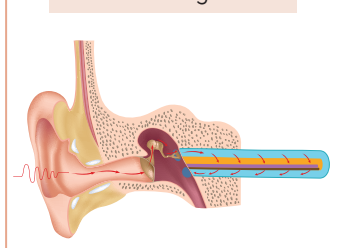

Pentru a defini sunetul, ne raportăm la cele trei fenomene:

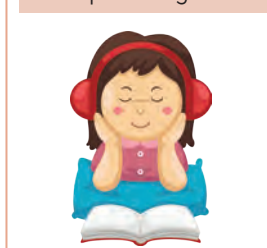
• fizic

• fiziologic

• psihologic

Fenomenul fizic reprezintă producerea vibrațiilor în natură și propagarea lor în mediul înconjurător, sub forma unor unde sonore, până la urechea noastră.

Fenomenul fiziologic apare în momentul în care undele sonore sunt receptate de către urechea noastră și sunt transmise sistemului nervos central.

Fenomenul psihologic reprezintă impresia sonoră pe care o are orice sunet asupra noastră.

Descopăr!

- Analizează imaginile de la pagina 10. Dacă ai auzi ce se petrece în fiecare dintre imagini, ce fel de sunete crezi că ar fi?

Rețin!

Sunetele se împart în două categorii:

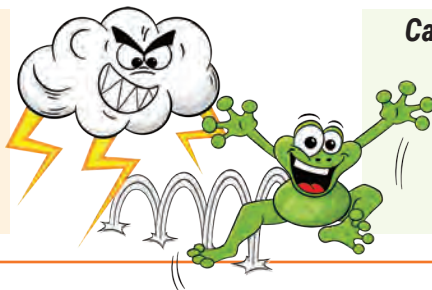
• Sunete muzicale

• zgomote

Diferența dintre sunetul muzical și zgomot constă în numărul calităților pe care le au.

Calitățile sunetului muzical:

- înălțime
- durată
- intensitate
- timbru

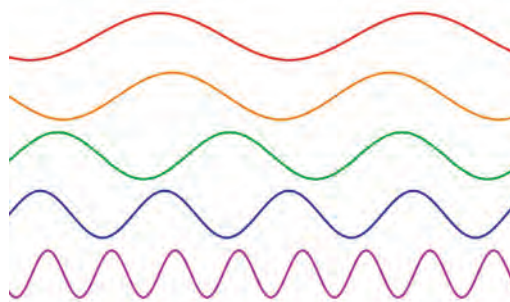
Calitățile zgomotului:

- durată
- intensitate
- timbru

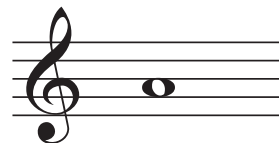
Înălțimea este calitatea sunetului de a fi mai grav sau mai acut. Aceasta depinde de frecvența vibrației unei sonore. Cu cât vibrația este mai rapidă, cu atât sunetul este mai acut și cu cât vibrația este mai lentă, cu atât sunetul este mai grav.

Elementele scris-cititului muzical, învățate până acum, care ne ajută în redarea înălțimii sunetelor muzicale, sunt: notele muzicale, portativul, cheia Sol și alterațiile.

Înălțimea sunetului muzical se măsoară în hertzi (Hz). Auzul uman poate distinge sunetele cuprinse între 20 Hz și 20.000 Hz.

În muzică, sunetul la1 reprezintă sunetul etalon sau sunetul de referință, utilizat în acordajul instrumentelor muzicale. Acesta are o frecvență de 440 vibrații duble pe secundă (440 Hz).

În cântarea corală, pentru redarea înălțimii sunetului de început al unui cântec, dirijorii folosesc, de obicei, diapazonul.

Diapazonul este un instrument confecționat din oțel care, prin lovire, vibrează și emite sunetul la1.

- Să recapitulăm notele muzicale învățate, intonându-le de la cel mai grav, până la cel mai acut și invers.

Durata sunetelor reprezintă desfășurarea în timp a vibrațiilor și este elementul care stă la baza ritmului muzical. Semnele grafice care redau în scris duratele sunt valorile de note, pauzele, punctul de prelungire, legato-ul de prelungire și coroana sau fermata.

Pentru redarea corectă a duratelor sunetelor muzicale, se folosește metronomul – instrument mecanic care ajută la păstrarea unui puls constant, deoarece fiecare bătaie a acestuia reprezintă timpul de desfășurare al unității de măsură. (Exemplu: $\text{♩} = 80$, adică într-un minut se cântă 80 de pătrimi)

- Să recapitulăm valorile de note și pauze cu ajutorul cărora redăm în scris durata!

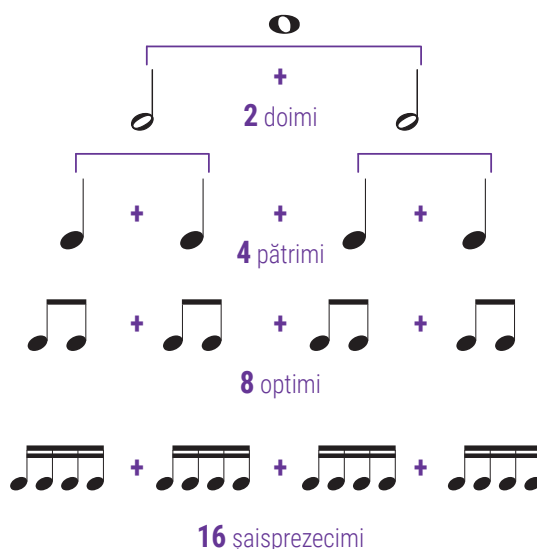

Denumire	Valori de note	Pauze	Durata
Notă întregă			4 timpi
Doime cu punct			3 timpi
Doime			2 timpi
Pătrime cu punct			1 ½ timp
Pătrime			1 timp
Optime cu punct			¾ timp
Optime			½ timp
Șaisprezece-cime			¼ timp

Raportul matematic între valorile de note

1 notă întregă este egală ca lungime cu...

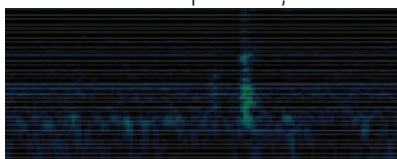

Intensitatea sunetului muzical este dată de amplitudinea vibrațiilor asupra auzului nostru și se măsoară în decibeli (dB). Cu cât crește amplitudinea vibrațiilor, cu atât intensitatea sunetului este mai mare.

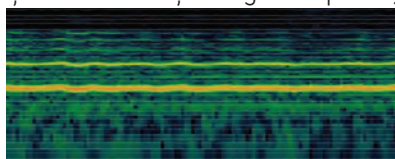
Urechea umană suportă sunetele ale căror amplitudini nu depășesc 140 dB.

Totalitatea termenilor și semnelor grafice utilizate pentru notarea intensității sunetelor alcătuiesc dinamica.

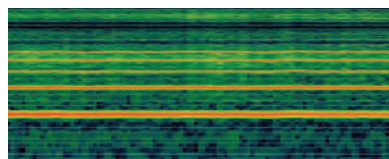
- Observă corespondența dintre nuanțele muzicale și imaginile spectrogramei.

piano

mezzoforte

forte

Timbrul muzical reprezintă calitatea oricărui sunet de a fi recunoscut după sursa care l-a produs.

Timbrul vocal reprezintă calitatea vocii umane de a se distinge de o altă voce în funcție de înălțimea sunetelor pe care le poate produce.

Vocile se împart în două mari categorii: voci feminine și voci masculine.

În cântarea corală vocile feminine se împart în: sopran și alto; vocile masculine se împart în: tenor, bariton și bas.

Timbrul instrumental reprezintă calitatea sunetelor de a se distinge în funcție de materialul din care este confecționat instrumentul muzical și după maniera de producere a sunetelor.

Aplic!

Interpretează în colectiv *Cântec de toamnă* de Dumitru Georgescu Kiriac.

Analizează cântecul având în vedere:

- tonalitatea și măsura;
- notele muzicale și valorile de note;
- nuanțele.

Andantino

Cântec de toamnă

Dumitru Georgescu Kiriac

Cu-a - le sa - le flori fru - moa - se,
Va - ra plea - că din - tre noi,
Vi - ne toam - na, când bat vân - turi,
Cu fur - tu - ne și cu ploii,
Cu fur - tu - ne și cu ploii.

Portofoliu

- Folosește spectrograma online pentru a analiza proprietățile sunetelor redade de tine. Redă în scris analiza realizată de tine.
- Utilizează un soft digital pentru a descoperi mecanismul de receptare a undelor sonore. Notează în caiet informațiile pe care le-ai descoperit.

CÂNT VOCAL. RESPIRAȚIE, EMISIE VOCALĂ, DICȚIE, CONTROLUL INTONAȚIEI, FRAZARE

- Imaginează-ți că auzi vocile persoanelor din fotografiile de mai jos.
- Cum sună fiecare voce? Realizați în grup de 4-5 elevi, o analiză a vocii voastre în care să descrieți care sunt problemele cu care vă confrunțați atunci când încercați să cântați.

VOCEA MEA

Care sunt calitățile vocii mele?	Ce nu îmi place la vocea mea?
Ce aș putea cânta?	Ce m-ar împiedica să cânt?

Descopăr!

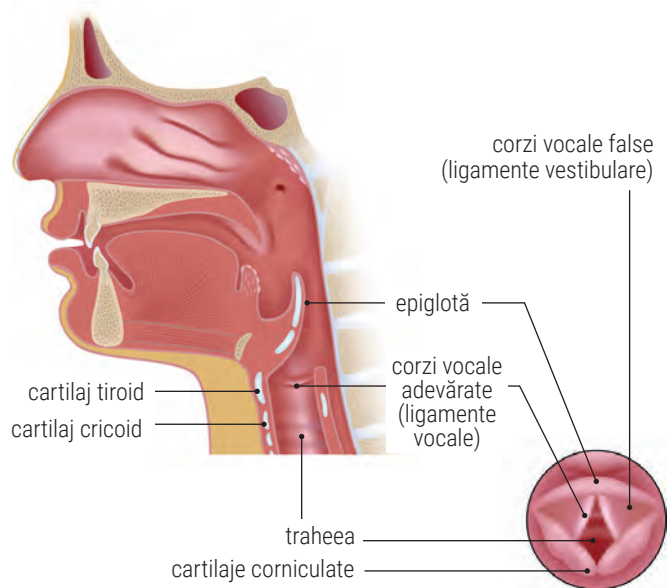
Fiecare voce are anumite caracteristici. În timp, acestea se modifică în funcție de vârstă și de anumite schimbări care apar în organism. Odată cu intrarea corpului în perioada de pubertate, de obicei pe la 12-14 ani, observăm că se schimbă și vocea. Aceasta se datorează creșterii și îngroșării laringelui, precum și a modificării corzilor vocale.

Acest fenomen este fiziologic și apare atât la fete, cât și la băieți. În această perioadă observăm că uneori nu putem reda anumite sunete, de obicei pe cele din registrul înalt. Fenomenul se observă mai bine la băieți decât la fete.

Perioada de schimbare a vocii poate ține câțiva ani, în funcție de rapiditatea cu care se maturizează organismul, dar și de anumite exerciții de respirație, de emisie și de control al intonației.

Laringele

Vedere laterală

Vedere endoscopică

Rețin!

Schimbarea vocii este un fenomen fiziologic care durează până la maturizarea organismului.

Aplic!

Realizează următoarele exerciții de respirație, de emisie, de dicție și de frazare.

Exerciții de respirație

Ridică mâinile deasupra capului. Ridică-te pe vârfuri în timp ce inspiri. Expiră în timp ce lași mâinile ușor pe lângă corp. Repetă exercițiul de 3 ori.

Inspiră profund fără să ridici pieptul sau umerii. Expiră pronunțând consoana Ș până la eliminarea totală a aerului. Repetă exercițiul de 3 ori.

Exercițiu de emisie

Exercițiu de intonație și frazare

Exercițiu de dicție

Exercițiu de acordaj armonic

Vreau să știu mai mult!

• Exercițiile vocale se numesc vocalize. Acestea, împreună cu exercițiile de respirație, au un rol important în dezvoltarea vocii. Fiecare vocaliză are rolul său. Unele ne ajută la emiterea corectă a sunetelor. Alte vocalize ne ajută să ne acordăm în ansamblu, să pronunțăm corect vocalele și consoanele.

Portofoliu

- Improvizează un exercițiu de intonație și un exercițiu de dicție.
- Înregistrează cele două exerciții cu telefonul mobil. Prezintă-le colegilor exercițiile tale și propune-le să le cântați împreună.

GESTURI DIRIJORALE TACTARE, PREGĂTIREA INTRĂRII, ÎNCHIDERI

Descopăr!

Analizați în clasă cântecul *Hai la vale* de Ciprian Porumbescu. Descoperiți tonalitatea, măsura, nuanțele și frazarea melodiei. Intonați arpegiul gamei pentru acordaj. Tactați măsura și solfegiați cântecul. După ce l-ați învățat foarte bine, intonați melodia cu text.

Un coleg va interpreta rolul dirijorului. Pentru a se asigura că tot corul este atent, va ridica mâinile, la fel ca în desenul alăturat. La semnul dirijorului, corul clasei va intona cântecul cu respectarea frazării și a tempoului dat de dirijor. Repetați cântecul în tempo din ce în ce mai rapid.

Hai la vale

Ciprian Porumbescu

Musical score for the song "Hai la vale" by Ciprian Porumbescu. The score is written in 3/4 time and consists of five staves of music with lyrics underneath. Dynamics include *f* (forte), *mf* (mezzo-forte), and *p* (piano).

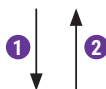
Lyrics: Hai, hai, Hai la va - le hai, hai, hai, Hai, hai, Hai la va - le hai. Ieș pe lun - că al - be - flori Și pe câmp se - mă - nă - tori, Hai, hai, Hai la va - le hai, hai, hai, Hai, hai, Hai la va - le hai.

Îmi amintesc!

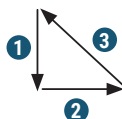

Tactarea măsurilor

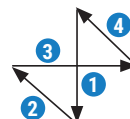
Măsura de două pătrimi

Măsura de trei pătrimi

Măsura de patru pătrimi

Rețin!

Dirijorul este persoana cea mai importantă care se găsește în fața unui ansamblu coral sau orchestral. Rolul său este de a coordona întreaga activitate a ansamblului.

Gesturile dirijorale cuprind totalitatea mișcărilor executate de dirijor cu mâinile, mimica feței, atitudinea corporală: pregătirea intrării, tactarea măsurii, conducerea liniei melodice, nuanțe, tempo, închideri. Acestea reprezintă modul prin care dirijorul sugerează intențiile sale interpretative de-a lungul unei lucrări muzicale.

În funcție de caracterul cântecelor și de mesajele pe care le transmit, gesturile dirijorale pot fi ample sau mici.

Pregătirea intrării este momentul în care dirijorul captează atenția interpreților și îi pregătește pentru interpretarea piesei.

Tactarea măsurilor reprezintă modalitatea de păstrare a unui puls ritmic. Cu ajutorul tactării, interpreții păstrează tempoul pe parcursul unei lucrări muzicale.

Nuanțele, frazarea și încheierea unei lucrări muzicale se fac cu ajutorul unor gesturi specifice. Mișcărilor trebuie să fie simple, clare și sugestive.

Aplic!

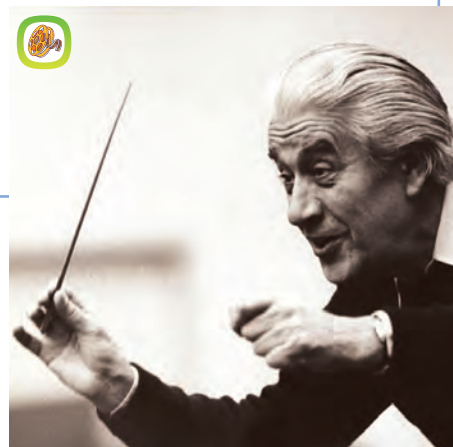
1. Lucru în echipă

Clasa se împarte în grupuri de 4-5 elevi. Pe rând, fiecare membru al grupului va exersa următoarele gesturi dirijorale: captarea atenției, inspirația, momentul atacului și tactarea măsurii. Colegii din grup vor observa și vor discuta despre gesturile redatăe.

2. Investigație

Caută pe internet informații despre marele dirijor român Sergiu Celibidache. Realizează, în scris, o prezentare a dirijorului.

Indicație: pentru rezolvarea investigației găsește câteva date biografice importante și momente deosebite din activitatea artistică.

Audiție

- Vizionează pe internet reportajul despre dirijorul Voicu Enăchescu (1943-2022) în cadrul emisiunii *Dirijor la lucru: Voicu Enăchescu*. Extrage din interviu importanța pe care o are dirijorul în fața corului.

Vreau să știu mai mult!

- În istoria muzicii românești există multe personalități recunoscute pe plan mondial. Dintre dirijorii români de renume mondial, fac parte: Constantin Silvestri, Sergiu Celibidache, George Georgescu, Iosif Conta. Audiți pe internet lucrări muzicale dirijate de personalitățile muzicale amintite mai sus. Comparați gesturile dirijorale ale acestora.

Portofoliu

- Audiți pe internet lucrarea muzicală *Bolero* de Maurice Ravel sub bagheta dirijorului român Sergiu Celibidache. Analizați gesturile dirijorale și mimica pe care le folosește dirijorul pentru a transmite orchestrei modul în care trebuie interpretată lucrarea. Prezențați colegilor analiza făcută.

GESTURI DIRIJORALE

DIFERENȚE DINAMICE, DIFERENȚE AGOGICE

Îmi amintesc!

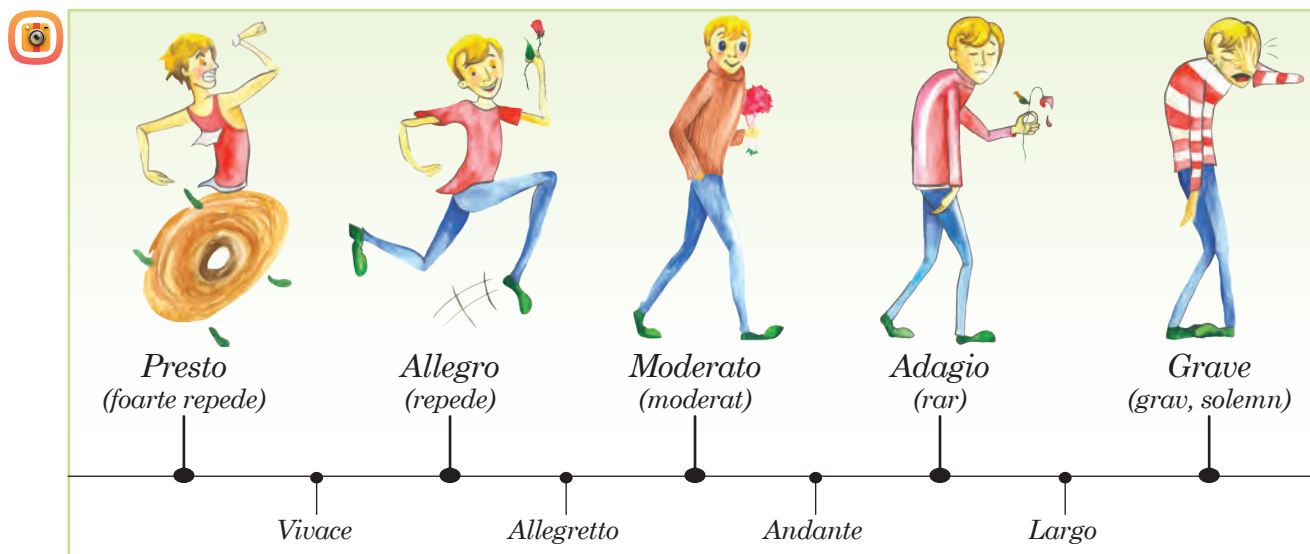
Dinamica, în muzică, reprezintă modalitatea de a transmite mesaje, emoții sau trăiri cu ajutorul nuanțelor. Termenii folosiți în muzică provin din limba italiană.

Privește tabelul de mai jos. Amintește-ți denumirea și prescurtarea termenilor, precum și reprezentarea grafică a trecerii treptate de la o nuanță la alta.

Nuanța	Prescurtarea	Denumirea în limba italiană
foarte încet	<i>pp</i>	<i>pianissimo</i>
încet	<i>p</i>	<i>piano</i>
pe jumătate încet (potrivit de încet)	<i>mp</i>	<i>mezzo-piano</i>
pe jumătate tare (potrivit de tare)	<i>mf</i>	<i>mezzo-forte</i>
tare, puternic	<i>f</i>	<i>forte</i>
foarte tare, foarte puternic	<i>ff</i>	<i>fortissimo</i>
crescând intensitatea treptat	▶ sau cresc.	<i>crescendo</i>
micșorând intensitatea treptat	◀ sau decresc.	<i>decrescendo</i>
micșorând intensitatea din ce în ce mai mult	dim.	<i>diminuendo</i>

Agogica, în muzică, reprezintă schimbarea progresivă a tempoului în interpretarea unei lucrări muzicale.

Privește imaginea de mai jos. Amintește-ți denumirea termenilor cu ajutorul cărora este redat tempoul în muzică.

Descopăr!

Analizează cântecul popular *Ciuleandra*. Tactează măsura și solfegiază linia melodică. Interpretează cântecul cu text, prima dată în piano, iar a doua oară în forte. Apoi, pornind în piano, într-un tempo lent, accelerează și crește intensitatea sunetelor. Descoperă împreună cu colegii varianta de interpretare care se potrivește.

Ciuleandra

Musical notation for the song "Ciuleandra" in 2/4 time. The melody is written on a treble clef staff. The lyrics are:

Hai Ciu - lean - dra măi, S-o ju - căm flă - căi,
Hai Ciu - lean - dra măi, hop, ș-a - șa și,
Hai, Ciu - lean - dra măi, S-o ju - căm flă - căi,
Hai Ciu - lean - dra măi, hop, ș-a - șa și etc.

Rețin!

În interpretarea unui cântec, un rol important îl au *dinamica și agogica*.

Acestea reprezintă arta de a folosi elementele de tempo și intensitate sonoră, cele mai potrivite pentru a exprima corect mesajele pe care dorește compozitorul să le transmită. Într-o singură lucrare putem întâlni diferențe de tempo și nuanțe.

Aplic!

1. Interpretează împreună cu toți colegii cântecul *Vai, săracul pui de cuc!* din manualul digital. Găsiți tempoul și nuanța potrivită. La început cântați melodia pe o singură voce, apoi pe două voci, sub formă de canon. Fii atent la gestul dirijoral de încheiere a cântecului. Pentru pregătirea unui proiect artistic al clasei, în manualul digital veți găsi și acompaniamentul de pian.

2. Notează în caiet și învață textul rostit de Maria Tănase în cântecul *Ciuleandra*. În timp ce toată clasa va intona cântecul, un coleg va rosti textul respectând tempoul melodiei.

Maria Tănase (1915-1965)

Vreau să știu mai mult!

- Maria Tănase a fost una dintre cele mai mari interprete de muzică populară, lăutărească și de romanețe din țara noastră. Istoricul Nicolae Iorga a supranumit-o *Pasărea măiastră*.

Audiție

- Audiază pe internet cântecul popular *Ciuleandra*, în interpretarea Mariei Tănase. Compară tempoul de început cu cel final.

CÂNT INSTRUMENTAL. ELEMENTE DE TEHNICĂ INSTRUMENTALĂ – EMISIE, INTONAȚIE, DIFERENȚIERI TIMBRALE ȘI DINAMICE

Îmi amintesc!

Instrumentele muzicale cel mai des întâlnite în acompanierea cântecelor sunt: pianul, chitara, tamburina, toba mică, trianglul și clopoței.

Amintește-ți și compară timbrul instrumentelor muzicale din imaginile alăturate.

Amintește-ți unde se așază degetele pe corzile chitarei.

A	B	C	D
0 3 2 1 0 x	1 4 3 2 x	0 1 0 2 3 4	2 3 1 0 0 X
E	F	G	
0 0 1 3 2 0	1 1 2 3 3 1	4 0 0 0 2 3	
Am	Bm	Cm	Dm
0 1 3 2 0 x	1 2 4 3 x x	X 2 0 1 4 x	1 3 2 0 0 X
Em	Fm	Gm	
0 0 0 3 2 0	1 1 1 3 3 1	3 3 3 0 x 2	

Rețin!

Chitara face parte din familia instrumentelor cu corzi. Emiterea sunetelor se realizează prin ciupirea corzilor. În acompaniament, locul portativului este înlocuit adesea cu tabulatura care ne arată acordurile ce trebuie cântate, așa cum apare notat în cântecul de pe pagina următoare.

Tamburina și **trianglul** sunt instrumente muzicale de percuție utilizate pentru acompanierea cântecelor cu diferite combinații ritmice.

Aplic!

1. Confeționează dintr-un lemn gâtul unei chitare. Desenează cu creta liniile metalice de pe gâtul instrumentului și corzile. Exersează așezarea degetelor pe corzile chitarei. Dacă ai o chitară, efectuează exercițiul pe corzile instrumentului.

2. Interpretează împreună cu toată clasa cântecul italian *Ma, come balli bella bimba*. Pentru acompaniament veți folosi o chitară, o tamburină și un triangu.

Strofele vor fi cântate de un grup de 4-5 elevi. Refrenul va fi cântat de toată clasa. Pregătiți cântecul pentru a-l prezenta într-un proiect artistic.

Ma, come balli bella bimba

XXX

Refren

G *D* *G*

Ma, co-me bal-li bel-la bim-ba, bel-la bim-ba, bel-la bim-ba, Oh,

Tamburină $\frac{3}{4}$

Triangu $\frac{3}{4}$

D *G* *G*

co-me bal-li bel-la bim-ba, bel-la bim-ba, bal-li ben! Oh! ben!

Strofă

Em *B*

1. Guar - da che pas - sa la vil - la - nel - la
2. Dan - za al ma - ti - no, dan - za al - la se - ra,

Em *Am* *Em* *B*

e tan - to bel - la fa în - na - mo - rar
sem - pre leg - ge - ra, sem - bra vo - lar!

Vreau să știu mai mult!

- **Trianglul** este un instrument muzical de percuție apărut în secolul al X-lea în companierea diferitelor cântece folclorice.
- **Tamburina** este un instrument muzical popular întâlnit mai ales în cântecele folclorice din Spania, Italia și din Orient.

Portofoliu

- Compune cântecului *Ma, come balli bella bimba* un alt acompaniament ritmic. Prezintă varianta ta colegilor.

RECAPITULARE

1. Încălzește vocea înainte de a cânta un cântec. Împreună cu colegii de clasă faceți exerciții de respirație și vocalize de emisie vocală, dicție, controlul intonației și frazare.

2. Clasa se împarte pe două voci. Pentru următoarele vocalize, vocea I va intona notele muzicale de pe primul portativ. Vocea a II-a va intona notele muzicale de pe al doilea portativ. La începutul exercițiilor, fiecare grupă va intona separat linia melodică pe care trebuie să o intoneze. Apoi, veți cânta împreună, pe două voci.

Pentru verificarea atenției coriștilor, cadrul didactic poate schimba tempoul.

Vocaliză armonică

Vocaliză cu ison

Vocaliză canon

- Folosește diapazonul pentru coordonarea și verificarea intonației.

- Folosește metronomul pentru păstrarea unei pulsații constante și pentru alegerea unui tempo adecvat cântecelor pe care le interpretezi. Poți folosi și aplicația *metronom online*.

3. Intonează în cor arpegiul tonalității în care este scris cântecul *Pe cărare, sub un brad*, de Dumitru Georgescu Kiriac. Solfegiază linia melodică cu tactarea măsurii. Interpretează cântecul cu text. Urmărește semnul de debut, indicațiile dirijorale de frazare, diferențe dinamice și de încheiere date de dirijor.

Cântecul se poate interpreta cu solist. Dacă crezi că particularitățile vocii tale te ajută să interpretezi cântecul ca solist, roagă un grup de colegi să cânte alături de tine, doar în părțile indicate pentru cor.

Pe cărare, sub un brad

Dumitru Georgescu Kiriac

Solist *Cor*

Pe că - ra - re sub un brad, Zău, zău!

Solist *Cor*

Un voi - nic stă su - pă - rat, Zău, zău, zău!

Solist *Cor*

Ce stai voi - nic su - pă - rat, Zău, zău!

Solist *Cor*

Ori aș - tepti un să - ru - tat, Zău, zău, zău!

4. Intonează arpegiul tonalității în care este scris cântecul napolitan *Santa Lucia*. Solfegiază melodia cu tactarea măsurii. Interpretează melodia cu text respectând nuanțele indicate deasupra portativelor.

Santa Lucia

cântec napolitan

p

Stea ar - gin - ti - e scli - peș - te - n ma - re;

Va - lul mă lea - gă - nă căci vân - tu - i ta - re.

f poco piu mosso

Vi - no în bar - ca mea, Vi - no, hai, nu mai sta, Sfân - tă Lu -

10

1. 2. *f* *pp*

- ci - a, Sfân - tă Lu - ci - a. Sfân - tă Lu - ci - a.

EVALUARE

I. Completează propozițiile după model.

Model:

Sunetele se împart în două categorii: *sunete muzicale și zgomote*.

1. ... este calitatea sunetului de a fi mai grav sau mai acut.
2. ... reprezintă impresia sonoră pe care o are orice sunet asupra noastră.
3. ... reprezintă calitatea oricărui sunet de a fi recunoscut după sursa care l-a produs.
4. Schimbarea vocii este un fenomen
5. Totalitatea mișcărilor executate de dirijor se numesc
6. Modalitatea de a transmite mesaje, emoții sau trăiri cu ajutorul nuanțelor se numește
7. Schimbarea progresivă a tempoului în interpretarea unei lucrări, în muzică se numește
8. Triunghiul și tamburina sunt instrumente muzicale de

II. Găsește cei opt termeni muzicali în careul de mai jos, după model.

Model:

M	A	M	B	D	I	N	A	M	I	C	A
U	G	E	R	U	D	I	X	A	N	A	Z
Z	O	T	Z	R	E	N	G	F	A	J	U
I	G	I	Y	A	H	T	I	S	L	V	T
C	I	M	J	T	O	E	L	K	T	Y	T
A	C	B	X	A	U	N	B	C	I	K	Q
D	A	R	Z	R	D	S	G	F	M	H	V
E	R	U	I	E	R	I	T	Y	E	Y	B
R	A	H	J	W	A	T	R	G	F	U	U
T	V	T	V	O	C	A	L	I	Z	A	Y
Y	G	F	B	O	S	T	A	E	I	F	T
F	R	A	Z	A	R	E	Z	W	E	R	T

III. Audiază patru fragmente muzicale. Scrie câte o frază despre impresia sonoră pe care o lasă fiecare fragment asupra ta.

AUTOEVALUARE		
Item I	Item II	Item III
Fiecare frază completată corect valorează 1 punct.	Fiecare termen înconjurat valorează 1 punct.	Fiecare frază scrisă, în care este redată impresia sonoră a celor 4 fragmente muzicale audiate, valorează 2 puncte.
Pentru fiecare item se acordă câte 2 puncte din oficiu.		
Bifează cât de mult ți-au plăcut cântecele și activitățile din unitatea studiată.	 ☐	 ☐
		 ☐

Se calculează media aritmetică a punctajelor obținute la cei trei itemi.

UNITATEA II

MUZICA, ISTORIA ȘI TRADIȚIA. REPERTORIUL NEOCAZIONAL ÎN FOLCLOR

DOINA

Descopăr!

Analizează cântecul folcloric *Doină din Maramureș*. Intonează arpegiul gamei în care este scrisă melodia. Tactează măsura și urmărește cu atenție semnul de debut și celelalte gesturi dirijorale ale cadrului didactic. Cântă melodia cu solfegiu apoi interpretează cântecul cu text. Discută în clasă despre impresia sonoră pe care o lasă cântecul.

Doină sau Horă lungă din Maramureș

cules de Tiberiu Brediceanu

Hai! Că Frun - ză ver - - - de,
frun-zu - li - că zâi, măi! zâi, măi! zâi, măi! zâi, măi! măi!
Că do - ru' și ja - lea mă stri - că! și do - ru' și ja - lea mă stri - că!

Rețin!

Folclorul cuprinde totalitatea creațiilor artistice literare, plastice, muzicale culese din popor, obiceiurile și tradițiile transmise prin viu grai de la o generație la alta.

Termenul *folclor* provine din limba engleză (folk = popor, lore = știință).

Folclorul muzical cuprinde creațiile vocale, instrumentale, vocal-instrumentale și se împarte în două categorii:

- *Folclorul neocazional* cuprinde creațiile muzicale ce pot fi cântate tot timpul anului, indiferent dacă există un prilej sau nu.
- *Folclor ocazional* cuprinde totalitatea creațiilor muzicale legate de un anumit moment, cum ar fi obiceiurile și tradițiile legate de viața omului (nunta, înmormântarea) sau obiceiurile legate de calendarul agrar.

Trăsăturile creației populare sunt:

- *Caracterul național* – creațiile folclorice aparțin poporului român.
- *Caracterul oral* – creațiile folclorice sunt transmise prin viu grai.
- *Caracterul anonim* – deși inițial se cunoaște autorul creațiilor, cu timpul, datorită transmiterii prin viu grai, se pierde numele acestuia.
- *Caracterul colectiv* – creațiile sunt însușite de colectivul din care face parte creatorul, iar în timp, alți interpreți aduc modificări, îmbunătățiri sau îmbogățiri.
- *Caracterul sincretic* – legătura dintre text, muzică și dans popular.
- *Caracterul omofon* – linia melodică se cântă pe o singură voce.

Doina este o creație lirică vocală sau instrumentală prin care interpretul își exprimă sentimentele de dor, de jale, de tristețe, de înstrăinare etc.

Originea cuvântului **doină** se pierde în negura timpurilor. În lucrarea „Descriptio Moldaviae”, Dimitrie Cantemir consideră că doina este de origine dacică.

Pe tot cuprinsul țării, doina este cunoscută și sub alte denumiri. De exemplu, în Bihor se numește *Cântec de codru*, iar în Banat, *Cântec de peste deal*.

Doinele au formă bipartită: prima parte este lentă, iar partea a doua este o melodie de joc.

Aplic!

Tactează măsura și solfegiază *Doina olteanului* împreună cu colegii. Interpretează doina cu text. Urmărește cu atenție semnul de debut și celelalte gesturi dirijorale ale cadrului didactic. Respectă frazarea sugerată de dirijor.

Răspunde la următoarele întrebări:

- De unde începe partea a doua a doinei?
- Care este rolul coroanei de la sfârșitul primului portativ?
- Ce nuanțe apar pe parcursul doinei? De ce?

Doina Olteanului

p
Frun - ză ver - de le - u - ștean,
mf
M-a fă - cut mai - ca ol - tean,
Ol - tean mân - dru și voi - nic,
N-a - re fri - că de ni - mic.

George Enescu (1881-1955)

Vreau să știu mai mult!

- „Dorul, îmi pare singura caracteristică originală a cântecelor românești”, spunea George Enescu.
- Din 2009, doina se regăsește în Patrimoniul Cultural Imaterial al Umanității UNESCO.

BALADA

Descopăr!

Analizează *Balada lui Ghimiș* din Bogdănești-Bacău. Tactează măsura și urmărește cu atenție semnul de debut al cadrului didactic. Cântă melodia cu solfegiu, apoi interpretează cântecul cu text.

Discută cu colegii despre impresia pe care ți-o lasă *Balada lui Ghimiș*.

Balada lui Ghimiș

Foa - ie ver - de căr - pi - niș, Foa - ie ver - de căr - pi - niș,
 O - leo - leoi fra - te Ghi - miș, O - leo - leoi fra - te Ghi - miș.
 Iar Ghi - miș cel mi - ti - tel, Iar Ghi - miș cel mi - ti - tel,
 Cu bă - ră - tu - ia de miel, Cu bă - ră - tu - ia de miel,
 Cu sta - tul ca de co - pil, Cu sta - tul ca de co - pil,
 Cu min - tea de om bă - trân, Cu min - tea de om bă - trân.

Rețin!

Balada este un cântec epic, narativ, de mari dimensiuni care exprimă lupta eroilor populari împotriva asupritorilor, atitudinea oamenilor în fața naturii sau a societății.

Balada se cântă doar în fața unui public și numai la cerere. Unele categorii de balade se cântă doar de femei însă cele mai multe sunt cântate de bărbați.

Ca formă arhitectonică, balada este alcătuită din fragmente instrumentale care alternează cu cele vocale. După conținutul tematic, baladele sunt de mai multe tipuri:

- Balade haiducești (*Balada lui Codreanu, Balada lui Pinteza Viteazul, Balada lui Toma Alimoș*);
- Balade păstorești (*Miorița*);
- Balade istorice (*Balada lui Ștefan Vodă, Balada Meșterul Manole*);
- Balade eroice (*Balada lui Gruia Novac*);
- Balade familiale (*Balada Logodnicii*);
- Balade fantastice (*Soarele și luna*).

Aplic!

Tactează măsura și solfegiază fragmentul din balada *Miorița* împreună cu colegii. Interpretează balada cu text. Urmărește cu atenție semnul de debut și celelalte gesturi dirijorale ale cadrului didactic. Respectă frazarea sugerată de dirijor. Descoperă ce dorește să redea balada prin refrenul: le, le, le?

Miorița

1. Pe-un pi - cior de plai, le, le, le, le, le, le, le, le, le,
2. Trei tur - me de miei,
3. Iar cel un - gu - rean,
4. Pe l-a - pus de soa - re,
Pe-o gu - ră de rai, le, le, le, le, le, le, le, le,
Cu trei cio - bă - nei,
Și cu cel vrân - cean,
Ca să mi-l o - moa - re,
Ia - tă vin în ca - le le, le, le, le, le, le,
U - nu-i un - gu - rean
Mă - ri, se vor - bi - ră,
Pe cel mol - do - vean,
Se co - bor la va - le le, le, le, le, le,
Și u - nu-i vrân - cean
Și se sfă - tu - i - ră.
Că-i mai or - to - man.

Vreau să știu mai mult!

- Balada populară *Miorița* a fost culeasă de poetul Vasile Alecsandri. Se presupune că ar fi apărut în partea de nord a Munților Vrancei de unde s-a răspândit în toate regiunile țării, având în prezent peste 1600 de variante. În Transilvania tema baladei *Miorița* este întâlnită în colindele sărbătorilor de iarnă. Diferite variante ale baladei au fost traduse în peste 20 de limbi. Motivul mioritic este specific folclorului românesc și constituie sursă de inspirație pentru compozitori, scriitori și artiști plastici.

Audiție

- Audiază pe internet *Doina din Bucovina* și *Bătrâneasca* interpretate la cavale de Alexandru Marin Todirel.

Portofoliu

- Audiază pe internet *Balada lui Toma Alimoș*, *Balada lui Pinteazul* și *Balada lui Codreanu*. Realizează o paralelă între cele trei balade, specificând asemănările și deosebirile din punct de vedere muzical.

CÂNTECUL DE LEAGĂN

Descopăr!

Privește următoarele portative. Descoperă tonalitatea și măsura în care este scris cântecul de leagăn. Solfegiază melodia cu tactarea măsurii.

În grupuri de 4-5 elevi, discutați despre forma cântecului și legătura dintre text și melodie. Alegeți tempoul și nuanța care se potrivesc piesei muzicale. Intonați în grup cântecul de leagăn. Unul dintre colegi va interpreta rolul dirijorului folosind gesturi dirijorale potrivite caracterului unui cântec de leagăn.

Cântec de leagăn

Cul - că - te, pu - iuț mi - cuț,
 Scoa - lă - te mă - ri - șo - ruț.
 Cul - că - te și te a - li - nă
 Și te cul - că și a - dormi
 Pâ - nă mâi - ne-n dal - bă zi - uă.
 Pâ - nă mâi - ne-n dal - be zori.

Rețin!

Cântecul de leagăn se numără printre cele mai vechi creații folclorice. A apărut din necesitatea de a crea o atmosferă de liniște și calm, necesară adormirii copiilor mici și se transmite de la o generație la alta prin viu grai.

Melodia cântecelor de leagăn este simplă, alcătuită din sunete alăturate, având motive care se repetă.

Ritmul întâlnit în majoritatea cântecelor de leagăn are la bază valori de pătrimi și doimi.

Textul literar exprimă dragostea mamei față de cel mic și speranțele sale în realizările viitoare ale copilului.

Cele mai simple cântece de leagăn sunt alcătuite dintr-o linie melodică, având ca text câteva silabe. De exemplu: *nani, nani, puiul mamei*.

Forma cântecelor de leagăn cuprinde de obicei unu sau două rânduri melodice. În anumite zone geografice se întâlnesc melodii alcătuite din trei sau patru rânduri melodice.

Cântecele de leagăn se interpretează în piano și într-un tempo lent.

Aplic!

1. Folosește diapazonul pentru preluarea sunetului muzical de început al cântecului de leagăn. Solfegiază melodia în timp ce tacezi măsura. Intonează melodia cu text. Pentru păstrarea unei pulsații constante, poți folosi ca instrument de percuție triunghiul.

Cântec de leagăn

Musical score for a lullaby in 3/4 time. The lyrics are:

Hai - da na - ni, pu - iul ma - mii,
Hai - da na - ni, pu - iul ma - mii,
Că ma - ma te-o le - gă - na
Și din gu - ră ți-o cân - ta.

2. Improvizează un cântec de leagăn, pornind de la fragmentul melodic de mai jos.

Musical score for improvisation in 3/4 time. The lyrics are:

Na - ni, na - ni, pu - iul ma - mii, Hai - da na - ni, pu - iul ma - mii,
Eu te lea - găn cu pi - cio - rul Și din fur - că torc fu - io - rul

Vreau să știu mai mult!

- Cântecul de leagăn sunt răspândite la toate popoarele, având ritmul și tempoul asemănătoare.
- În urma unor săpături arheologice, au fost descoperite plăcuțe din argilă, vechi de peste 4000 de ani, pe care erau notate textele unor cântece de leagăn babiloniene.

Reprezentare artistică a Babilonului

Portofoliu

- Propune un alt text pentru cântecul de leagăn compus de tine la exercițiul 2.

CÂNTECUL PROPRIU-ZIS

Descopăr!

Folosește diapazonul pentru găsirea sunetului de început al cântecului *Trimis-a 'mpăratul carte*. După ce ai preluat sunetul la 1 dat de diapazon, cântă ascendent sunetele muzicale si 1 și do 2. Tactează măsura și solfegiază melodia împreună cu toți colegii. Interpretează cântecul cu text, respectând gesturile dirijorului. Discută cu colegii și descoperiți împreună legătura pe care o are cântecul cu istoria poporului român.

Trimis-a 'mpăratul carte

1. Tri - mi - s-a'm - pă - ra - tul car - te, Tri - mi -
 2. Să nu poar - te floa - re-n clo - pu, Să nu
 3. Fe - te - le făr' de i - ne - le, Fe - te -

s-a'm - pă - ra - tul car - te, La fe - cio - rii de pe
 poar - te floa - re-n clo - pu, Că-i în ța - ră ma - re
 le făr' de i - ne - le, Că-i în ța - ră ma - re

sa - te, La fe - cio - rii de pe sat.
 fo - cu, Că-i în ța - ră ma - re foc.
 je - le, Că-i în ța - ră ma - re jel!

Rețin!

Cântecul propriu-zis este genul muzical folcloric cel mai bogat, fiind întâlnit pe tot cuprinsul țării. Aparține tuturor vârstelor și poate fi interpretat în grup sau solo, cu diferite ocazii: în mijlocul naturii, în familie, la petreceri, la nuntă etc.

Versurile, în general, sunt octosilabice.

Cântecul propriu-zis se împarte în două mari categorii:

- Cântec propriu-zis de stil vechi;
- Cântec propriu-zis de stil nou.

Ambele stiluri au în comun ambitusul cuprins de obicei în cadrul unei octave și ornamente puține. Melodia este alcătuită din patru rânduri melodice. Uneori, ultimul rând melodic îndeplinește rolul de refren.

Cântecul propriu-zis de stil vechi are versuri arhaice specifice zonelor de unde provin acestea. Tematica stilului vechi are la bază sentimentele omului simplu față de anumite momente din viață: dragostea, dorul, jalea, recrutarea în armată sau războiul.

Cântecul propriu-zis de stil nou se mai numește stil modern. Aflat în continuă evoluție, cântecul propriu-zis acceptă influențele noi cu păstrarea anumitor caracteristici.

În folclorul românesc un loc important îl ocupă alegerea adecvată a acompaniamentului muzical. Acesta poate fi melodic, ritmic sau ritmico-melodic.

Aplic!

Analizează următoarele două cântece folclorice. Compară valorile de note din care este alcătuită fiecare melodie. Alege tempoul potrivit pentru fiecare piesă muzicală și interpretează-le cu text.

Improvizează un ritm de acompaniament la tobă mică.

Împreună cu un grup de colegi, cântă una dintre melodii cu acompaniament de tobă mică.

Cântec popular din Vrancea

Cât îi mun - te - le de 'nalt, Cât îi mun - te - le de 'nalt
tot o - mă - tul s-a lu - at, Tot o - mă - tul s-a lu - at.

Foaie verde baraboi

Foa - ie ver - de ba - ra - boi,
Ne-a fă - cut mai - ca pe doi,
U - nul mier - curi al - tul joi, Of! și iar of!
Și-a um - plut lu - mea cu noi, Of! și iar of!

Portofoliu

- Realizează o listă cu cântecele folclorice pe care le cunoști și numele interpreților.
- Prezintă-le colegilor lista și câteva cuvinte despre activitatea interpretului popular pe care îl îndrăgești cel mai mult.

DANSURILE POPULARE

Descopăr!

Tactează măsura și solfegiază melodia dansului popular *Alunelul*. Interpretează cântecul cu text împreună cu toți colegii. Apoi împărțiți clasa în două grupe. Prima grupă va cânta primele două rânduri melodice, iar cea de-a doua grupa va cânta următoarele două rânduri melodice. După ce ați învățat melodia, împărțiți clasa în grupe de 4-5 elevi. Învățați pașii dansului popular *Alunelul*. În timp ce cântați primele două rânduri melodice, executați câte 4 pași la dreapta și 4 pași la stânga. În timp ce cântați ultimele două rânduri melodice, executați 4 pași înainte și 4 pași înapoi.

Alunelul

Cântec folcloric

Strofă

1. A - lu - ne - lu, A - lu - ne - lu, Hai la joc!
 2. A - lu - ne - lu, A - lu - ne - lu, Sus săl - tați!

Să ne fi - e, să ne fi - e cu no - roc.
 Și la stân - ga, Și la dreap - ta, Hai - deți frați.

Refren

Ci - ne-n ho - ră o să joa - ce,
 Ci - ne n-o ju - ca de fel_____

Ma - re, ma - re se va fa - ce.
 Să ră - mâ - nă mi - ti - tel_____

Rețin!

Dansul popular, cunoscut sub denumirea de **joc popular**, reprezintă unul dintre cele mai îndrăgite genuri muzicale ale poporului român, fiind prezent la nuntă, șezătoare, hora satului, serbările școlare, zilele de sărbătoare ale satelor și alte ocazii.

Melodiile jocurilor populare au formă fixă, cu un număr precis de rânduri melodice, ritm și o mișcare precisă. După caracterul lor, jocurile populare pot fi interpretate rapid (sârba, brăul, bărbuncul, învârtita) sau într-o mișcare lentă (hora, hațegana). În funcție de text și complexitatea liniei melodice, acestea sunt cântate de copii, de femei, de bărbați sau de femei și bărbați.

Aplic!

1. Folosește diapazonul pentru găsirea sunetului de început al cântecului *Să pornim hora inel*. După ce ai preluat sunetul la1 redat de diapazon, cântă treptat, descendent, sunetele muzicale sol1, fa1 și mi1.

Tactează măsura, solfegiază apoi, intonează cu text melodia. Folosește aplicația *Metronom online* pentru păstrarea unei pulsații constante.

Discută în clasă despre nuanțele și tempoul care se potrivesc cântecului. În cadrul orei de educație fizică, rugați cadrul didactic să vă învețe pașii de horă.

Să pornim hora inel

Că - ti - nel, mai că - ti - nel, rai, rai, rai, rai, ra, di, ri, di, ra.
Să por - nim ho - ra i - nel, rai, rai, ra, di, ri, di, rai, ra.
Ho - ra cu fe - cio - rii buni, rai, di, ri, dai, di, ri, da, ri, da, ri, da.
Moș - te - ni - tă din stră - buni, rai, di, ri, da, ri, di, ri, dai, da.

2. Intonează melodia *Hai, flăcăi, săriți la joc* cu solfegiu, apoi cu text. Nu uita să taceți măsura.

Hai flăcăi, săriți la joc

din folclor

Vioi

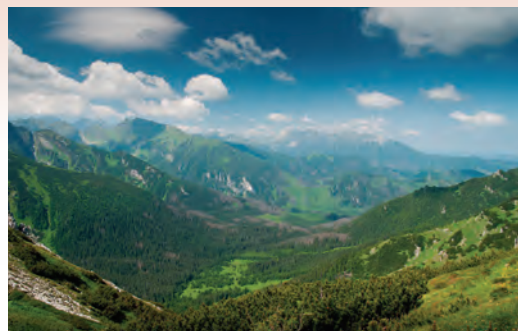
Hai, flă - căi, să - riți la joc, Tra, la, la, la, la, la, la, la, la.
Ba - teți tal - pa mai cu foc,
Tro - pă - iți din ciu - bo - te - le Tra, la, la, la,
Să sa - ră scân - tei din e - le
1. la, la, la, la, la, la, la, la, la. 2.

Portofoliu

- Audiază două hore din zone diferite ale țării. Descrie asemănările și deosebirile dintre ele. Vei avea în vedere melodia, textul (dacă există) și pașii de dans.

RECAPITULARE

1. Analizează melodia *Doină*. Compară fragmentele din care sunt alcătuite rîndurile melodice. Descoperă alterațiile care apar pe parcurs. Tactează măsura și solfegiază cântecul. Interpretează cântecul cu text. Discută cu colegii, în clasă, despre caracteristicile doinei.

Doină

cules de George Ștefănescu

1. Doi - - nă, doi - nă, cân - tec dul - ce,
 2. Ba - - te vânt de pri - mă va - ră,
 3. Frun - - za-n co - dri când în - vi - e,

Când _____ te-a - ud, nu m-aș mai du - ce.
 Eu _____ cânt doi - na pe a - fa - ră,
 Când _____ doi - na de hai - du - ci - e.

Doi - nă, _____ doi - nă, viers _____ cu foc,
 De mă-n - gân _____ cu flo - - ri - le,
 Iar când _____ frun - za ca - - de-n va - le,

Când ră - suni, _____ eu stau _____ pe loc,
 Și pri - vi - ghe - to - ri - le,
 Eu cânt _____ doi - na cea _____ de ja - le,

Când ră - suni, _____ eu stau pe loc,
 Și pri - vi - ghe - to - ri - le.
 Eu cânt _____ doi - na cea de ja - le.

Portofoliu

- Realizează o listă cu cântecele folclorice pe care le cunoști și numele interpreților.
- Prezintă-le colegilor lista și câteva cuvinte despre activitatea interpretului popular pe care îl îndrăgești cel mai mult.

2. Solfegiați în cor fiecare voce a cântecului folcloric *Ciobănașul*. Toată clasa va intona cu text melodiile de la ambele voci. Apoi, veți cânta pe două voci.

3. Interpretarea cântecului se poate face cu acompaniament. Improvizați un acompaniament ritmic la tobă. Folosiți triunghiul pentru menținerea unei pulsații constante.

Ciobănașul

Cântec folcloric

Vocea I

Cio - bă - naș la oi m-aș du - ce, Cio - bă - na - șu - le.

Vocea II

Dar nu-mi pla - ce ur - da dul - ce, Cio - bă - na - șu - le.

Cio-bă-naș

Tri, li, li, li, li, li, Tri, li, li, li, li, li,

M,

Tri, li, li, li, li, li, Tri, li, li, li, li.

M M

Audiție

- Audiază pe internet cântecul folcloric *Ciobănașul*, în interpretare instrumentală. Imaginează-ți că ești solistul formației. Cântă melodia cu text folosind varianta instrumentală ca acompaniament. Înregistrează interpretarea ta. Notează-ți care sunt aspectele pe care trebuie să le îmbunătățești.

Portofoliu

- Interpretează și imprimă unul dintre cântecele care ți-a plăcut mai mult. Audiază înregistrarea făcută. Analizează ce a fost bine și ce ar trebui îmbunătățit. Refă interpretarea. Apoi realizează un acompaniament ritmic pentru cântecul ales.

EVALUARE

I. Bifează răspunsul corect.

1. Folclorul neocațional cuprinde:
 - a. Doine, balade, obiceiuri legate de calendarul agrar
 - b. Balade, cântece propriu-zise, doine și dansuri populare
 - c. Cântece propriu-zise, colinde, balade
2. Doina este o creație:
 - a. Vocală
 - b. Instrumentală
 - c. Vocală, instrumentală sau vocal-instrumentală
3. Balada este un cântec:
 - a. Liric
 - b. Epic
 - c. Dramatic
4. Balada lui Ștefan cel Mare este:
 - a. Baladă haiducească
 - b. Baladă fantastică
 - c. Baladă istorică
5. Melodia cântecului propriu-zis este alcătuită din:
 - a. Patru rânduri melodice
 - b. Trei rânduri melodice
 - c. Cinci rânduri melodice
6. Dansul popular este cunoscut sub denumirea:
 - a. Dans
 - b. Joc popular
 - c. Mișcare
7. Jocul popular este o îmbinare între:
 - a. Muzică și poezie
 - b. Muzică și dans
 - c. Dans și poezie
8. Termenul folclor este de origine:
 - a. Engleză
 - b. Germană
 - c. Italiană

II. Definește următorii termeni: *doina, balada, cântecul propriu-zis, jocul popular*.

III. Audiază 4 dintre cântecele învățate. Recunoaște cântecele și scrie titlurile pe caiet.

AUTOEVALUARE		
Item I	Item II	Item III
Fiecare răspuns corect valorează 1 punct.	Fiecare definiție corectă valorează 2 puncte.	Fiecare cântec recunoscut valorează câte 2 puncte.
Pentru fiecare item se acordă câte 2 puncte din oficiu.		
Bifează cât de mult ți-au plăcut cântecele și activitățile din unitatea studiată.	 ☐	 ☐
	 ☐	

Se calculează media aritmetică a punctajelor obținute la cei trei itemi.

PROIECT ARTISTIC

Colindăm, colindăm iarna!

- A sosit vremea colindelor. Realizați un proiect dedicat sărbătorilor de iarnă. Indicație: împărțiți clasa în mai multe grupe, în funcție de activitățile pe care vi le-ați propus. Realizați un decor având ca temă Crăciunul. Învățați poezii de iarnă și cântați colinde.
- Descifrați următoarele colinde. Alegeți-le pe cele care vă plac cel mai mult. În manualul digital veți găsi colindele pe două voci.
- În interpretarea repertoriului, acompaniați-vă cu un trianglu și clopoței. Trianglul îl veți folosi pentru păstrarea constantă a pulsației.

Nouă azi ne-a răsărit

Muzica: Dumitru Georgescu Kiriac

No-uă azi ne-a ră - să - rit Dom-nul I - i - sus Hris - tos; Me-si-
a cel mult do - rit, Dom - nul I - i - sus Hris - tos.

Florile dalbe

Muzica: Gheorghe Șoima

Ia, scu - lați voi bo - ieri mari, Flo - ri - le dal - be
flori de măr, Flo - ri - le dal - be flori de măr.

Steaua sus răsare

Stea - ua sus ră - sa - re Ca o tai - nă ma - re, Stea - ua stră - lu -
ceș - te Și lu - mii ves - teș - te, Și lu - mii ves - teș - te.

La poartă la Ștefan Vodă

Muzica: Timotei Popovici

La poar - tă la Ște - fan Vo - dă Le - ru - lui,
Dom - nu - lui, Bo - ie - rii s-au strâns la vor - bă.

Sus la poarta raiului

Muzica: Emil Monția

Sus la poar - ta ra - iu - lui, Poar - ta ra - iu - lui,
Paș - te tur - ma Ta - tă - lui, Tur - ma Ta - tă - lui,
Li - nu-i lin și ia - răși lin, Ba - te vâ - nul
frun - za lin, Lin și ia - - răși lin.

Sus boieri, nu mai dormiți!

Muzica: Gheorghe Cucu

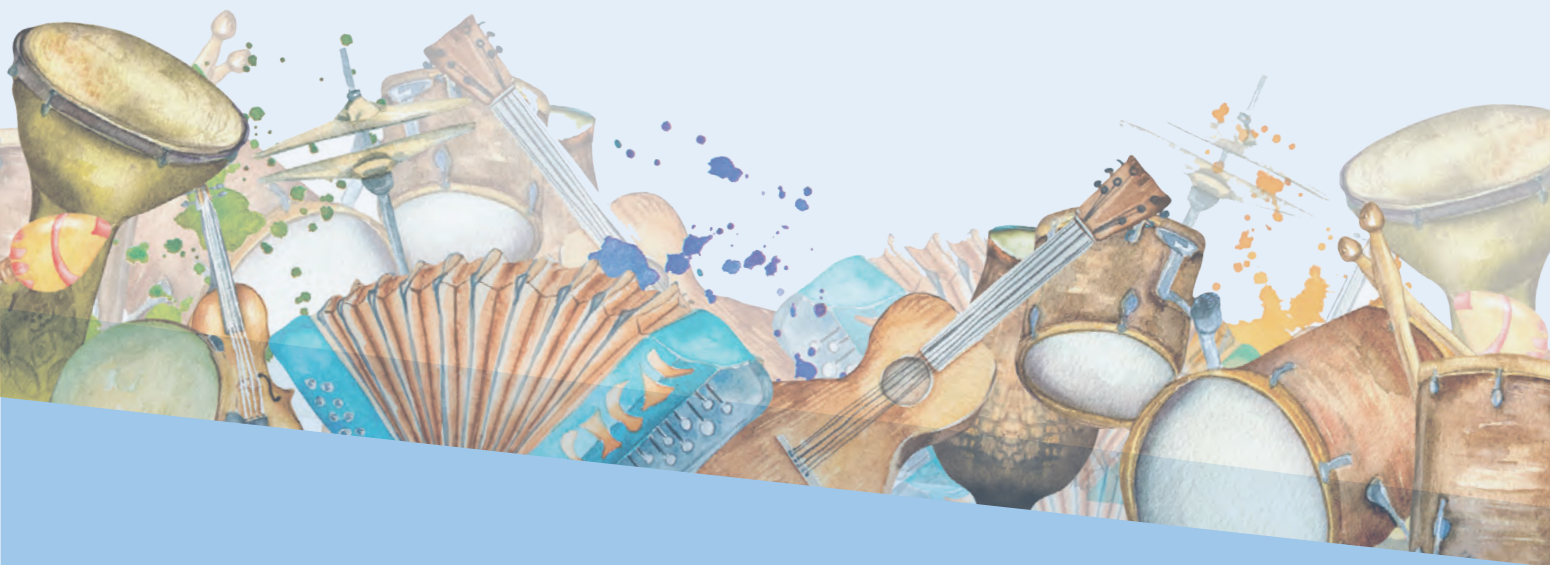

Sus, bo - ieri! Nu mai dor - miți, Vre - mea e să vă gă - tiți
Sus bo - ieri nu mai dor - miți, Vre - mea e să vă gă - tiți
Ca - sa să v-o mă - tu - rați, Hai le - rui ler,
Și ma - sa s-o în - căr - cați, Hai le - rui ler.

UNITATEA III

MUZICA ȘI NATURA. REPERTORIUL OCAZIONAL ÎN FOLCLOR

REPERTORIUL DE NUNTĂ ȘI DE ÎNMORMÂNTARE

Descopăr!

1. Citește textele melodiilor *Cântecul miresei* și *Zorile*. Realizează, împreună cu colegul de bancă, o paralelă între textele celor două cântece.

Solfegiați melodiile. Alegeți un tempo și o nuanță potrivită pentru cele două cântece și intonați-le cu text. Respectă gesturile dirijorale ale cadrului didactic!

Cântecul miresei

1. Ia-ți mi - rea - să zi - ua bu - nă De la ta - tă,
 2. De la flori de lă - mâ - i - ță, de la fe - te
 3. De la stra - tul de bu - jori, De la hora cu
 4. De la strat de vi - o - re - le, De la prie - te -

Refren

de la mu - mă, Mi - rea - sa noas - tră mi - rea - să.
 din u - li - ță,
 fe - ciori,
 ne - le me - le,

Zorile - bocet

1. Zo - ri - lor su - ro - ri - lor, Nu pri - pi - răți de zo - rit,
 2. S-o gă - ti, s-o pri - me - ni Și de frați s-o des - păr - ți
 3. Și de mai - că și de tai - că Și de frați și de su - rori
 4. La fân - tâ - na zâ - ne - lor A - co - lo să m-o - dih - niți

— Pâ - nă A - na s-o gă - tit.
 — Și de frați s-o des - păr - ți.
 — Și de gră - di - na cu flori.
 — A - co - lo să m-o - dih - niți.

2. Audați pe internet cântece din repertoriul de nuntă și repertoriul de înmormântare. Descoperiți în grupuri de 4-5 elevi, caracteristicile celor două repertorii precum și adecvarea muzicii în funcție de moment.

Rețin!

Credința populară consideră că în viața omului există trei momente importante: nașterea, căsătoria și moartea. Cele trei momente au legătură cu viața religioasă prin botez, nuntă și înmormântare.

Botezul reprezintă ritualul creștin prin care pruncii sunt primiți în rândul credincioșilor. Acesta este însoțit de încredințarea spirituală a pruncilor unor părinți spirituali (nașii) și de atribuirea prenumelui.

Nunta, în concepția populară, este asociată cu integrarea omului în viața socială. Prin căsătorie și nașterea copiilor este asigurată perpetuarea „poporului”. Nunta cuprinde mai multe momente, fiecare având o semnificație precisă. În desfășurarea evenimentului, repertoriul nupțial cuprinde creații literare, muzicale și coregrafice specifice fiecărei zone geografice. Dintre acestea, cele mai importante sunt cele dedicate mirelui și miresei.

Înmormântarea este ritualul prin care cei vii își iau rămas bun de la cel trecut în neființă. Repertoriul funerar cuprinde: bocete, cântece ceremoniale, jocuri de priveghi și melodii instrumentale.

Aplic!

Intonează în grup cu 4-5 colegi melodia *Jocul miresei* prelucrată de Tudor Jarda.

Începeți în piano, într-un tempo lent. Pe parcursul cântecului schimbați treptat nuanța și tempoul. Discutați în grup și alegeți nuanța și tempoul care se potrivesc. Interpretați încă o dată cântecul cu respectarea alegerii făcute.

Jocul miresei

prelucrare de Tudor Jarda

Mi - re - su - că, dra - ga mea, — Hai, da, na, da,
 Bi - ne ți se șa - de-a - șa, Hai, da, na, da,
 Dar mai bi - ne ți-ar fi stat, — Hai, da, na, da,
 Să nu te fi mă - ri - tat, — Hai, da, na, da.

REPERTORIUL DE ȘEZĂTOARE

Descopăr!

Tactați măsura și solfegiați cântecele *La tors* și *Rouriță, romaniță*.

Citiți textele celor două cântece. Comparați tematica. Discutați în clasă și descoperiți obiceiul de peste an la care se cântă, în unele zone ale țării, aceste două melodii.

Intonați melodiile cu text. Alegeți nuanța și tempoul potrivit pentru fiecare cântec.

Nu uita să folosești diapazonul pentru intonarea corectă a înălțimii sunetelor!

La tors

Toar - ceți fe - te - lor, Toar - ceți fe - te - lor,
Și hai - deți a - ca - să, Și hai - deți a - ca - să.

Rouriță, romaniță

Hai - deți fe - te la fu - ior, Hai - deți fe - te
la fu - ior, Ro - u - ri - ță, ro - ma - niță!

Rețin!

Șezătoarea, în tradiția românească, este un obicei care se practică iarna, după încheierea muncilor agricole. Este caracteristică satului românesc unde, seara, după cină, la una dintre case se adună mai multe persoane, care își aduc de lucru, fiecare pentru sine, povestesc, cântă, spun snoave sau ghicitori și joacă anumite jocuri sociale. Repertoriul de șezătoare cuprinde creații muzicale specifice anotimpului, cântece propriu-zise, balade și doine.

Aplic!

Solfegiază cântecele *Vino, Doamne, vino* și *Cântec de tors*. Intonează cântecele cu text.
Realizează un eseu de cel mult două pagini despre importanța păstrării creațiilor populare.

Vino, Doamne, vino

Vi - no, Doam - ne, Vi - no Că lun - ci - le-s pli - ne
Tă - de grăi gal - bi - ne și de oi să - ri - ne.

Cântec de tors

Găz - di - ță, găz - di - ță Ia-mi ieși la por - ti - ță,
Te ui - tă pe su - su Că ste - le - le nu - su.

Vreau să știu mai mult!

- În tradiția românească, țăranii se ajută atât la muncile câmpului cât și la unele munci de pe lângă casă, participând la o activitate colectivă în folosul unuia dintre săteni, urmând ca acest ajutor să fie reciproc. Această activitate se numește *clacă* și este, de cele mai multe ori, însoțită de povestiri, glume și cântece.

Proiect artistic

- Organizați, în clasă, o scenetă cu titlul *La șezătoare*.
- În desfășurarea activității va trebui să includeți poezii, ghicitori, snoave și cântece.

REPERTORIUL AGRAR DE PRIMĂVARĂ-VARĂ

Descopăr!

Intonați cântecul folcloric *Caloianul* cu solfegiu și cu text. Discutați în clasă despre obiceiurile de primăvară-vară pe care le cunoașteți.

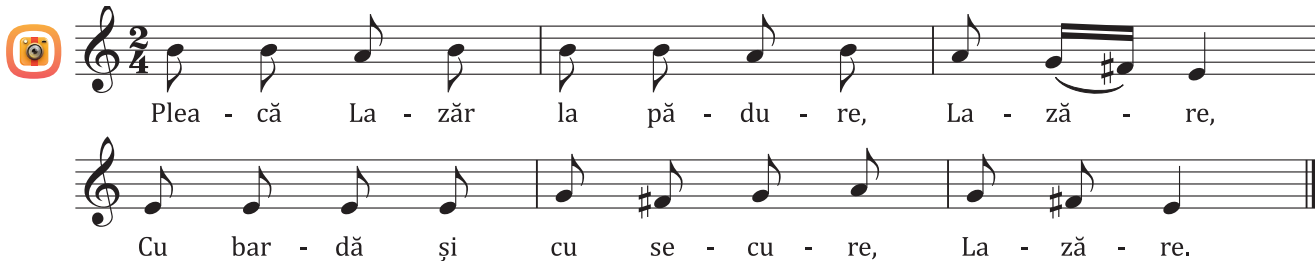
Caloiene, iene

Ca - lo - ie - ne, ie - ne, Ți-a pus ma - ma
nu - mi - li Sto - ie - ne, Nu te-ai gân - dit la
ma - ma ta, C-ai lă - sa - to-n ur - mă fă - ră
nici o mi - lă. Ui - te dra - ga ma - mii câ - te
mor- min - te, zi, ma-ma-i ca o floa - re Bra - du' ma - mii
ă - la ma - re, Bra - du' ma - mii a - la, pu - iu - le!

Lazărul

Plea - că La - zăr la pă - du - re, La - ză - re,
Cu bar - dă și cu se - cu - re, La - ză - re.

Rețin!

Obiceiurile de primăvară-vară sunt în strânsă legătură cu îndeletnicirile țăranilor și cuprind cele mai importante momente din activitatea lor.

De cele mai multe ori, obiceiurile de primăvară-vară devin adevărate spectacole, petreceri populare cu cântec și joc.

Caloianul este un obicei practicat aproape pe tot cuprinsul țării. Are ca scop aducerea ploii. Obiceiul este practicat de cete de copii care își confecționează o păpușă căreia îi pun numele de Caloian, Scaloian sau Ene. Păpușa este purtată prin sat în timp ce copiii intonează un cântec cu versuri specifice din folclorul copiilor. La sfârșitul ritualului, păpușa este îngropată, iar după 3 zile, aceasta este dezgropată și aruncată în apă curgătoare, fiind trimisă să aducă ploaia. Melodia este alcătuită din 7 sunete, având un ritm alcătuit din optimi și șaisprezecimi.

Lazărul este un obicei agrar întâlnit în partea de sud a țării. Se practică în **Sâmbăta Floriilor**.

Obiceiul este practicat de un grup de fete cu vârste cuprinse între 4-5 ani care își aleg o conducătoare (lăzărița, lazăra). Acestea merg din casă în casă, interpretând cântecul *Lazărul* în timp ce lăzărița schițează un dans. La sfârșit tot grupul este răsplătit cu merinde.

Aplic!

1. Discutați în clasă despre cântecele *Caloianul* și *Lazărul*. Analizați asemănările și deosebirile dintre cele două melodii.
2. Căutați pe internet informații despre cele două obiceiuri. Realizați un eseu despre obiceiul preferat.

Audiție

- Vizionați pe internet obiceiul *Caloianul* în diferite interpretări.
- Discutați cu colegii impresiile personale despre obicei și variantele vizionate.

Vreau să știu mai mult!

- **Dimitrie Cantemir** (1673 – 1723) a fost domn al Moldovei și unul dintre cei mai de seamă cărturari români. A fost preocupat de filosofie, istorie, geografie, etnografie și muzică.
- Una dintre cele mai importante scrieri ale lui Dimitrie Cantemir a fost *Description Moldaviae*, lucrare în care autorul descrie, printre alte obiceiuri ale poporului roman, și pe cele aparținând anotimpurilor de primăvară-vară.

Dimitrie Cantemir
(1673 - 1723)

Descopăr!

Privește imaginea alăturată. Citește textul cântecului *Drăgaica*. Asociază imaginea cu textul cântecului.

Tactează măsura și solfegiază cântecul *Drăgaica*. Interpretează melodia cu text. Unul dintre colegi va veni în fața clasei și va dirija. Corul clasei va respecta gesturile dirijorale, cântând în tempoul și nuanța specificată de dirijor.

Drăgaica

1. Și-au ve - nit dră - gai - ce - le,
 2. Cu ti - chii de la co - pii,
 3. Și-au ve - nit dră - gai - ce - le,

Și-au ve - nit dră - gai - ce - le,
 Cu ti - chii de la co - pii,
 Să re - te - ze spi - ce - le,

Să re - te - ze spi - ce - le,
 Cu măr - ge - le de la fe - te,
 Spi - ce - le sunt mă - ri - ce - le,
 Să re - te - ze spi - ce - le,
 Cu măr - ge - le de la fe - te,
 Dră - gai - ce - le-s mi - ti - te - le.

Descopăr!

Intonați în cor cântecul *Paparuda*. Apoi, pe rând, fiecare elev va cânta o măsură și va preda ștafeta altui coleg. Cântecul se repetă până când toți elevii au cântat câte o măsură.

Paparuda

1. Pa - pa - ru - dă, ru - dă, Vi - no de mă u - dă.
 2. Cu gă - lea - ta pli - nă, Plo - i - le să vi - nă.
 3. Cu gă - lea - ta ra - să, Plo - i - le se la - să.

Rețin!

Drăgaica se practică de Sânziene (24 iunie) și este un obicei întâlnit în Muntenia, Moldova și Oltenia. Ritualul are menirea de a proteja culturile agricole, de a feri satul de ploii cu grindină și de dăunători. Fetele se îmbracă în alb, cu o maramă pe cap și au în mâini coase pentru alungarea norilor. Cântecele este urmat de o suită de dansuri populare.

Paparuda este un dans practicat pentru invocarea ploii, fiind întâlnit în Muntenia, Banat, Oltenia și Transilvania, în perioadele de secetă sau între sărbătorile pascale și Rusalii.

Paparudele sunt fetele îmbrăcate în frunze. Ele umblă din casă în casă, dansând pentru a aduce ploaia. În dorința de a „dezlega” ploile, gazdele le udă pe fete cu apă și le fac daruri.

Aplic!

Realizați în clasă un proiect artistic cu tema *Obiceiurile de primăvară-vară*. În cadrul proiectului veți cânta și veți dansa imitând unul sau două ritualuri dintre cele învățate.

Pentru a interpreta corect ritualul, faceți câteva exerciții de mișcare scenică potrivite melodiilor interpretate.

Drăgaica

Au ve - nit dră - găi - ci - le Au ve - nit dră - găi - ci - le,
Să re - te - ze spi - ce le, Să re - te - ze spi - ce - le.

Păpărugă

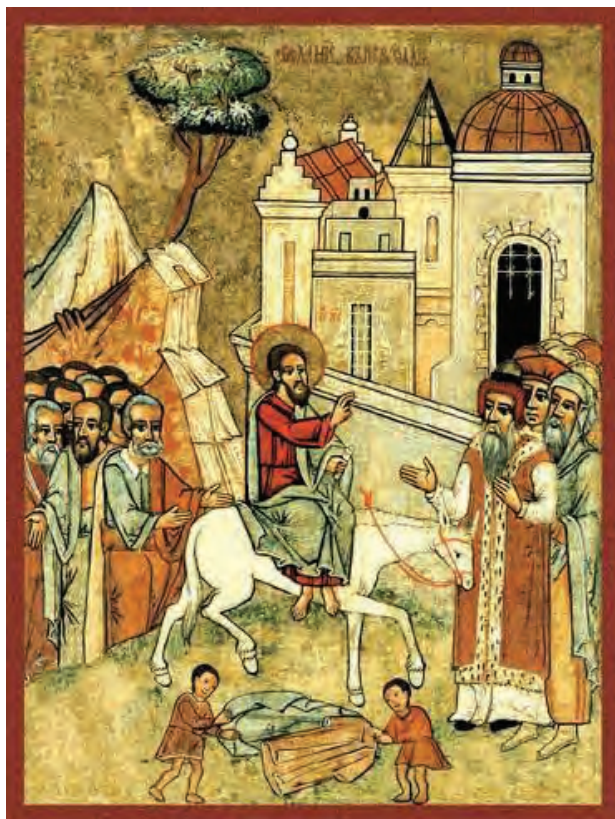

Pă - pă - ru - gă, ru - gă, Dă, Doamn-ne plo - i - ță
Un - de-i groa - pa sa - că, Um - ple Doam- ne, d-a - pă,
Plo - i - ță cu - ra - tă. Făr' d-on pic de chia - tră.
C-o ul - cea - nă no - uă Dă - ne na - nă o - uă.

Portofoliu

Investigație

- Caută în zona în care locuiești importanța pe care o dau locuitorii obiceiurilor agrare de primăvară-vară.
- Realizează un eseu în care să descrii obiceiurile descoperite de tine. Prezintă colegilor eseuul tău.
- Comparați informațiile culese de toți colegii.

COLINDUL DE FLORII

Descopăr!

Priviți imaginea alăturată. Citiți textul cântecului *Veniți, norii de mulțime*. Descoperiți când se cântă acest cântec.

Discutați în clasă despre importanța sărbătorii creștine. Solfegiați și intonați cu text melodia. Fiți atenți la gesturile dirijorale ale cadrului didactic.

Veniți, norii de mulțime

1. Ve - niți, no - rii de mul - ți - me,
2. Toți, cu ra - muri în - ver - zi - te,
3. Să-l în - tâm - pi - năm tot o - mul,
și co - pii și ti - ne - ri - me.
Cu stâl - pă - ri - le-n - frun - zi - te.
Pre li - sus, al nos - tru Dom - nul.
A - li - lu - i - a!

Rețin!

În săptămâna de dinaintea sărbătorilor pascale, în unele zone ale țării se cântă colinde pentru a vesti răstignirea și învierea lui Iisus Hristos. Spre deosebire de colindele de Crăciun care pot fi religioase sau laice, colindele de Florii sunt doar religioase. Linia melodică este asemănătoare cu linia melodică a colindelor de Crăciun.

Aplic!

Solfegiază colindele *Mulțimea norodului* și *Azi cu toții prăznuim*.
Intonează melodiile cu text.

Discutați în clasă despre forma celor două colinde. Găsiți
fragmentele muzicale care se repetă.

Mulțimea norodului

Mul - ți - mea no - ro - du - lu - iu, Vi - ne-n ca - lea
Dom - nu - lu - iu, Și-aș-ter-nea în ca - le Veș-min - te - le
sa - le, As - tăzi de flo - rii, As - tăzi de flo - rii.

Azi cu toții prăznuim

Azi cu to - ții prăz - nu - im, Pe Ii - sus noi să-L mă - rim,
Hris - tos vi - ne-n - ce - ti - nel Spre pa - ti - mă
ca un miel O, mi - ni - ne! O, mi - nu - ne!

Audiție

- Audiază pe internet colinda *Când cina Iisus la masă* în diferite interpretări. Alege interpretarea care ți-a plăcut cel mai mult. Argumentează alegerea făcută.

Portofoliu

- Cercetează în localitatea în care locuiești dacă s-au păstrat în repertoriul locuitorilor, colindele de Florii.
- Scrie în caiet titlul acestora.

RECAPITULARE

1. Discutați în clasă despre obiceiurile de primăvară. Stabiliți criteriile de organizare a unei activități pe 4 grupe. Fiecare grupă va prezenta câte un obicei, în fața celorlalte 3 grupe. Pentru ca interpretarea să fie cât mai autentică, vă costumați conform obiceiului, cântați și dansați. La finalul interpretării celelalte 3 grupe vor acorda punctaje. Va câștiga grupa care va obține punctajul cel mai mare.

Drăgaica

Hai, dră - gai - că, să să - rim, Să să - rim, să
ră - să - ri - mu, Că știi iar - na ce pă - țim.

Paparudele
(Muntenia)

Pa - pa - ru - dă, ru - dă ia ieși de ne u - dă,
Cu gă - lea - ta ra - să plo - i - le se
var - să De joi pâ - nă joi
1. cinci - spre - ze - ce ploi. 2. cinci - spre - ze - ce ploi.

Lăzărelul

La - zăr mă - sa l-a fă - cut, La - ză - re.
Cum l-a fă - cut, l-a pier - dut, La - ză - re.

Mirele

1. Foa - ie ver - de foi de var - ză Un - de-i ma - ma
2. Un - de-i ma - ma să mă va - ză să mă va - ză,
A - dă bri - ciul să mă ra - ză.

 2. Găsiți în careul de mai jos denumirea a cinci obiceiuri studiate în această unitate.

A	S	T	G	E	P	S	D	F	D
I	E	D	E	S	A	N	M	V	R
J	Z	U	B	G	P	B	H	I	A
C	A	L	O	I	A	N	G	T	G
D	T	B	T	N	R	U	U	I	A
A	O	Y	E	U	U	N	J	K	I
F	A	Z	Z	A	D	T	I	U	C
G	R	Q	R	V	A	A	K	J	A
B	E	L	A	Z	A	R	E	L	G

Carol Popp de Szathmary, *Târgul Drăgaica* (pictură în ulei)

Carol Popp de Szathmary, *La Moși* (pictură în ulei)

EVALUARE

I. Încercuiește răspunsul corect.

1. Bocetul este cântec de:
 - a. Înfirmăntare
 - b. Nuntă
 - c. Joc
2. Obiceiul de primăvară care are ca scop aducerea ploii este:
 - a. șezătoarea
 - b. Colinda
 - c. Caloianu
3. Cele trei momente importante din viața omului sunt:
 - a. Nașterea, căsătoria, jocul
 - b. Botezul, nunta, înfirmăntarea
 - c. Căsătoria, nunta, botezul
4. Obiceiul de primăvară practicat de Sânziene este:
 - a. Paparuda
 - b. Drăgaica
 - c. Lazărul
5. Obicei practicat în Sâmbăta Floriilor:
 - a. Lazărul
 - b. Caloianul
 - c. Drăgaica
6. Dans interpretat de fete pentru invocarea ploii:
 - a. Hora
 - b. Paparuda
 - c. Brașoveanca
7. Obicei practicat după încheierea muncilor agricole până înspre primăvară:
 - a. Colindatul
 - b. Uratul
 - c. Șezătoarea
8. Melodie interpretată la nuntă:
 - a. Cântecul miresei
 - b. Colinda
 - c. Sorcova

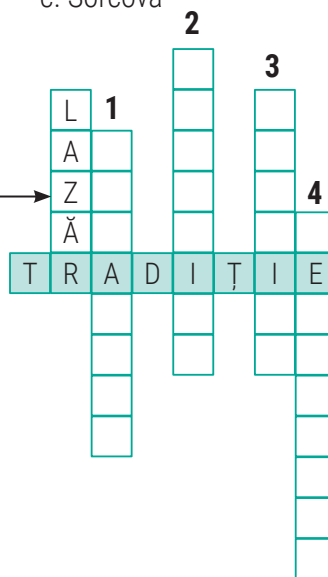
II. Rezolvă aritmogriful de mai jos.

Model:

Lazăr – Obicei agrar practicat în Sâmbăta Floriilor

1. Obicei practicat în perioadele de secetă;
2. Obicei practicat de Sânziene;
3. Obicei practicat de cete de copii;
4. Obicei care se practică iarna, după încheierea muncilor agricole.

III. Descrie în jumătate de pagină cum se desfășoară două dintre obiceiurile agrare de primăvară.

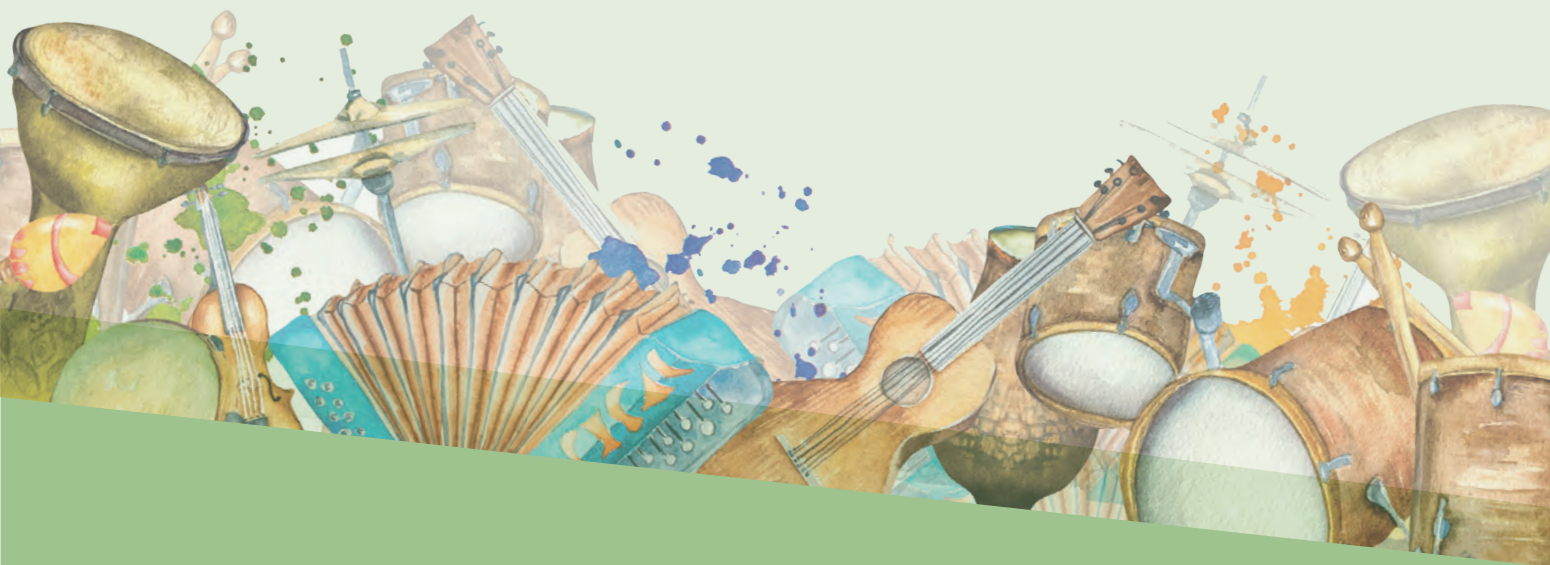
AUTOEVALUARE		
Item I	Item II	Item III
Fiecare răspuns corect valorează 1 punct.	Fiecare denumire corectă valorează 2 puncte.	Fiecare descriere a celor două obiceiuri valorează 4 puncte.
Pentru fiecare item se acordă câte 2 puncte din oficiu.		
Bifează cât de mult ți-au plăcut cântecele și activitățile din unitatea studiată.	 ☐	 ☐
	 ☐	

Se calculează media aritmetică a punctajelor obținute la cei trei itemi.

UNITATEA IV

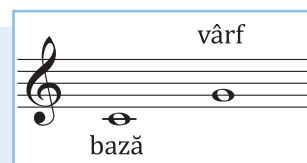
MUZICA ȘI LITERATURA. ELEMENTE DE LIMBAJ MUZICAL

STABILITATEA INTERVALELOR MUZICALE

Recapitulez!

Intervalul muzical reprezintă raportul de înălțime dintre două sunete muzicale. Sunetul grav este baza intervalului. Sunetul acut este vârful intervalului. Analiza unui interval muzical se face în funcție de cele două elemente.

Pentru a afla distanța dintre sunetele muzicale avem în vedere două aspecte:

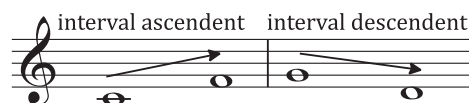
- **cantitatea intervalului** – numărul de trepte dintre cele două sunete;
- **calitatea intervalului** – numărul de tonuri și semitonuri dintre cele două sunete.

Amintește-ți care sunt intervalele învățate în clasa a VI-a accesând planșa statică *Clasificarea intervalelor*.

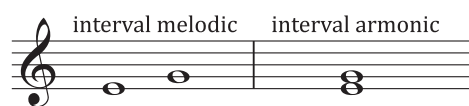

În funcție de direcția celui de-al doilea sunet, intervalele pot fi ascendente sau descendente.

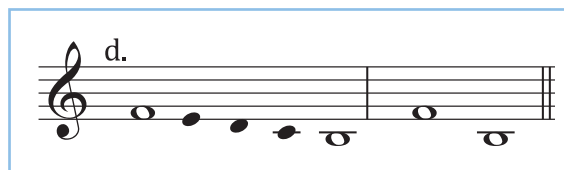
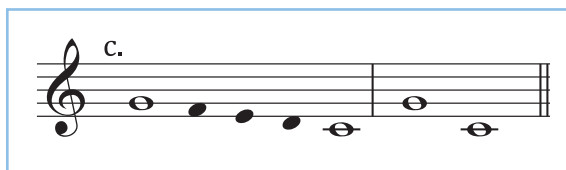
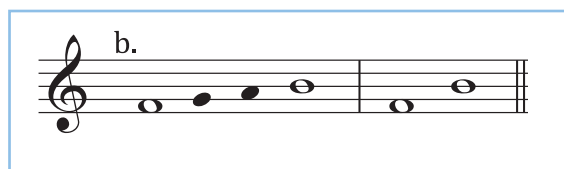
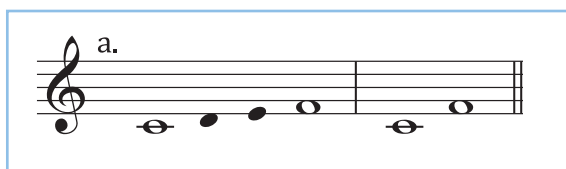
După desfășurarea în timp a sunetelor componente, intervalele pot fi:

- **melodice** – când sunetele se aud succesiv;
- **armonice** – când sunetele se aud simultan.

Descopăr!

Clasa se împarte în 4 grupe. Fiecare grupă va intona câte un interval muzical. Cum se numesc intervalele muzicale intonate? După care dintre intervalele intonate se simte nevoia de a cânta încă un sunet și care ar fi acela?

Rețin!

În funcție de impresia sonoră pe care ne-o lasă intervalele muzicale, acestea pot fi consonante sau disonante.

Intervalele consonante sunt acele intervale care ne dau senzația de stabilitate.

Intervalele disonante sunt intervale care ne dau senzația de instabilitate și cer întotdeauna rezolvare pe un interval consonant.

Intervalele consonante	Intervalele disonante
1P, 4P, 5P, 8P, 3m, 3M, 6m, 6M	2m, 2M, 7m, 7M, 4+, 5- și toate intervalele mărite și micșorate

Aplic!

1. Intonați în cor următoarele intervale melodice disonante și rezolvările lor.

Two staves of musical notation in treble clef, 4/4 time. The first staff contains three pairs of intervals: 2m (minor second), 1P (perfect unison), 2M (major second), 3m (minor third), 7m (minor seventh), and 6M (major sixth). The second staff contains three pairs of intervals: 7M (major seventh), 8P (perfect octave), 4+ (augmented fourth), 5P (perfect fifth), 5- (diminished fifth), and 4P (perfect fourth). Arrows indicate the direction of the intervals, and slurs connect the notes of each pair.

2. Intonați pe voci, apoi în ansamblu, următoarele intervale armonice disonante și rezolvările lor.

Six pairs of intervals (a-f) for voice and ensemble. Each pair consists of two staves (I and II) in 4/4 time. a. Major second (I: G4, II: A4). b. Minor second (I: G4, II: F4). c. Major third (I: G4, II: B4). d. Minor third (I: G4, II: E4). e. Major fourth (I: G4, II: C5). f. Minor fourth (I: G4, II: D4). Arrows indicate the direction of the intervals, and slurs connect the notes of each pair.

Audiție

• Audiază în manualul digital intervalele consonante și intervalele disonante.

ALTERAȚII ACCIDENTALE

Recapituluz!

Amintește-ți cum se numesc semnele alăturate pe care le întâlnești în cântece.
Care este rolul fiecărui semn?

Descopăr!

Solfegiază cântecul *La mijloc de codru des* de Iacob Mureșianu pe versuri de Mihai Eminescu. Observă alterația de la cheie și alterațiile care apar pe parcursul melodiei. Discută în clasă despre alterațiile din cântec.

Intonează melodia cu text. Amintește-ți cum se numește formula metro-ritmică de la începutul melodiei.

La mijloc de codru des

Versuri: Mihai Eminescu

Muzica: Iacob Mureșianu

Moderato

La mij - loc de co-dru des Toa-te pă - să-ri-le ies, Din hu-ceag de a-lu-
niș La vo - io - sul lu-mi - niș, Lu-mi - niș de lân-gă bal - tă, Ca-re-n
tres - ti - a î - nal - tă, Le-gă - nân - du-se din un - de, În a - dân - cu-i se pă-
trun - de și de lu - nă, și de soa - re, și de pă - sări că - lă-
toa-re, și de lu - nă, și de ste - le, și de zbor de rân-du - ne - le.

CROMATISME ÎN TONALITATE

Descopăr!

Analizează împreună cu colegii alterațiile care apar pe parcursul cântecului *Primăvara*. Observă notele muzicale din care este alcătuită melodia.

Scrie în caiet, în ordine ascendentă, toate notele muzicale pe care le întâlnești în cântec.

Primăvara

Andante
pp

Când ze-fi-rul lin a - di - e Ce - rul crini de-ar-gint pre - sa - ră

p

Pe că-ra-rea ce-o să vi - e Soli în strai de pri-mă - va - ră

mf *rit.*

la - tă-i toți cu vo-ie bu - nă A - duc foi de lă - mă - i - ță

a tempo *rall.*

Căci la stă-nă, se cu - nu - nă Un păs - tor c-o păs - to - ri - ță.

Descopăr!

Privește portativele de mai jos. Descoperiți și observați, în grup de 4-5 elevi, în ce direcție trebuie condusă melodia, în funcție de sunetele alterate folosite.

Ce - rul crini de-ar-gint pre -

mf

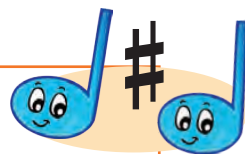
la - tă-i toți

Rețin!

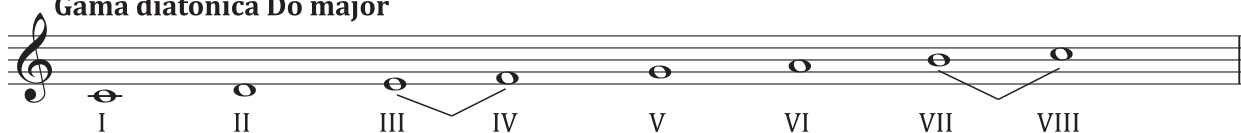
Semitonurile pot fi:

- **diatonice** – alcătuite din două sunete alăturate;
- **cromatic** – alcătuit dintr-un sunet dat și repetarea aceluiași sunet alterat suitor sau coborâtor.

Gama diatonică este succesiunea treptată, ascendentă sau descendentă a sunetelor unei tonalități, începând cu tonica și terminând cu repetarea acesteia la octavă.

Gama diatonică Do major

Gama cromatică a unei tonalități este alcătuită din semitonuri diatonice și cromatice. Aceasta cuprinde toate cele 12 sunete ce pot intra în cadrul unei octave perfecte.

Gama cromatică Do major

Aplic!

Experimentează introducerea de cromatisme în următoarea linie melodică. Solfegiază sau cântă la un instrument muzical melodia fără cromatisme, apoi intonează melodia cu cromatisme. Observă diferența dintre cele două variante.

Audiție

- Audiază în manualul digital *Habanera* de Georges Bizet. Observă fragmentele cromatice și direcția în care se rezolvă acestea.
- Audiază pe internet *Zborul cărbăbușului* de Nicolai Rimski-Korsakov. Caută informații despre biografia compozitorului și alte lucrări pe care le-a compus.

Portofoliu

- Improvizează o linie melodică în care să se regăsească două fragmente cromatice.

George Bizet (1838-1875)

OPERAREA CU ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A DISCURSULUI MUZICAL

REPETIȚIA ȘI SECVENȚA

Descopăr!

Observă fragmentele muzicale din care este alcătuită melodia *Cântec de leagăn* de Johannes Brahms.

Cântec de leagăn

Johannes Brahms

frază 1

motiv 1

celulă

motiv 2

Pes - te dea - luri pe-un nor, Plu - tind ca un gând, Lu - na
tre - ce u - șor, A - ripi de vis le - gă - nând, Și cu
ea ră - tă - cind Din î - nalt ste - le mii, Par - c-ar
spu - ne ve - ghind: „Noap - te bu - nă co - pii!”

Rețin!

La fel ca în arhitectură, în muzică, fiecare compoziție are la bază o anumită formă. De aici și denumirea de forme muzicale sau arhitectonică muzicală. Aceasta se sprijină pe anumite structuri mai mari sau mai mici. Cea mai mică structură muzicală, la fel ca în biologie, se numește *celulă*. Aceasta poate fi alcătuită din două, trei sau patru sunete muzicale care nu dau sens liniei melodice fără a fi prezente într-un context muzical.

Motivul este cea mai mică unitate melodico-ritmică a unei idei muzicale având un sens propriu și este alcătuit din cel puțin două celule muzicale. În cântece corespunde unui rând melodic.

Frază este formată din două sau mai multe motive muzicale.

Perioada este o structură muzicală prin care este redată o idee muzicală completă. Aceasta este alcătuită din două fraze.

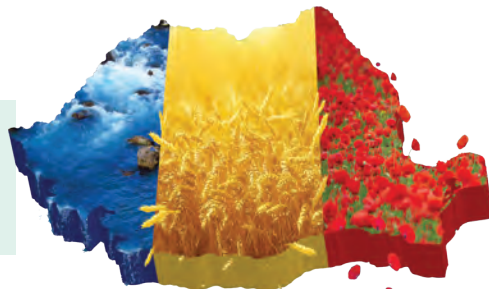

Aplic!

1. Transcrie în caiet melodia *Cântec de leagăn* de Johannes Brahms. În continuare analizează cântecul. Găsește celulele, motivele, frazele și cele două perioade din care este alcătuit.
2. Învățați melodia cântând în cor.
3. Clasa se împarte în două grupe. Prima grupă va intona prima perioadă a melodiei. A doua grupă va intona cea de-a doua perioadă. Apoi, fiecare grupă se va diviza în două grupuri mai mici. Fiecare grupă nou alcătuită va intona câte o frază.
4. Audiați pe internet melodia *Cântec de leagăn* de Johannes Brahms.

Descopăr!

Intonează cântecul *Țara mea* de Dumitru Georgescu Kiriac.
Lucrează în diadă cu colegul de bancă. Analizați forma cântecului.
Descoperiți fragmentele muzicale care sunt identice.

Țara mea

Dumitru Georgescu Kiriac

Ța - ra mea a - re căm - puri mă - noa - se,
Dea - luri î - nal - te cu mân - dre flori
Iz - voa - re lim - pezi și ră - co - roa - se,
Un cer al - bas - tru fă - ră de nori.

Descopăr!

Intonează cântecul *Concert de primăvară* pe versuri de George Coșbuc.
Analizează, împreună cu colegul de bancă, forma cântecului. Găsiți
fragmentele care sună la fel, dar pornesc de pe alte sunete.

Concert de primăvară

Versuri: George Coșbuc

Muzica: Lăcrămioara-Ana Pauliuc

Allegretto

Chiar a - cum din crâng ve - nii, și c-o ves - te bu - nă!
Ia - răși e con - cert, co - pii; Merg și eu, și tu să vii,
Mer - gem îm - pre - u - nă, Mer - gem îm - pre - u - nă,
Mer - gem îm - pre - u - nă, da! Ce fru - mos va fi.

Rețin!

Repetiția este o tehnică de compoziție care se realizează prin reluarea unui motiv dintr-o lucrare muzicală, de mai multe ori, fără întrerupere.

Secvența este o tehnică de compoziție care constă în prezentarea de cel puțin două ori a unei celule, a unui motiv sau a unei fraze muzicale, pornind de fiecare dată de pe un alt sunet.

OPERAREA CU ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A DISCURSULUI MUZICAL CONTRASTUL ȘI VARIAȚIA

Descopăr!

Lucrează în diadă cu colegul de bancă. Analizați forma cântecului *Mincinosul* de Claude Augé pe versuri de Ion U. Soricu.

Descoperiți contrastul melodic și de dinamică.

Versuri: Ion U. Soricu

Mincinosul

Muzica: Claude Augé

Allegretto

Refren *mp*

O - mul drept și cin - stit E sti - mat și e iu - bit,

mp

mf

Iar cel rău și vi - clean, Sin - gur își es - te duș - man.

Strofă *f*

Sus pe dea - lul de la Gruï Ni - țu-și paș - te tur - ma lui

Și gân - deș - te ne-n - ce - tat Cum să-și ba - tă joc de sat.

Descopăr!

Lucrează în diadă cu colegul de bancă. Observați fragmentele muzicale din *Chacona* în re minor de Johann Sebastian Bach.

Notați în caiete asemănările și deosebirile din următoare 3 portative.

Chacona

Muzica: Johann Sebastian Bach

Tema

Variațiunea I

Variațiunea II

Rețin!

Contrastul reprezintă alternarea unor structuri muzicale care au caracter contrastant din punct de vedere ritmic, melodic, dinamic sau timbral.

Variația este o tehnică de dezvoltare a unei idei muzicale. Variația poate fi ritmică, melodică sau ritmico-melodică.

Tema

Moderato

Variațiunea 1

Moderato

Variațiunea 2

2. Observă următorul fragment muzical. Dezvoltă ideea muzicală folosind ca procedeu secvența.

Vreau să știu mai mult!

- **Investigație:** caută pe internet informații despre unul dintre cei trei compozitori: Johann Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven, Johannes Brahms. Realizează un eseu în care să prezinți câteva elemente din biografia compozitorului ales.

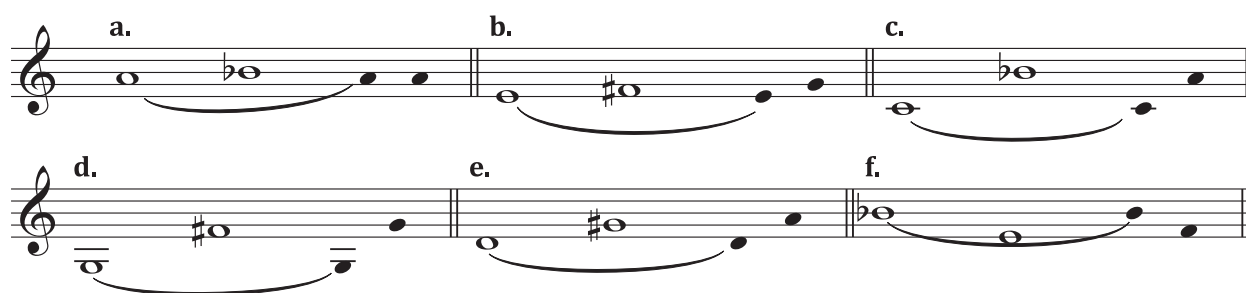
Audiție

- Audiază pe internet, în diferite interpretări, *Cântec de leagăn* de Johannes Brahms.
- Audiază pe internet 32 de variațiuni pentru pian de Ludwig van Beethoven.
- Audiază în manualul digital un fragment din *Chacona* în re minor de Johann Sebastian Bach.

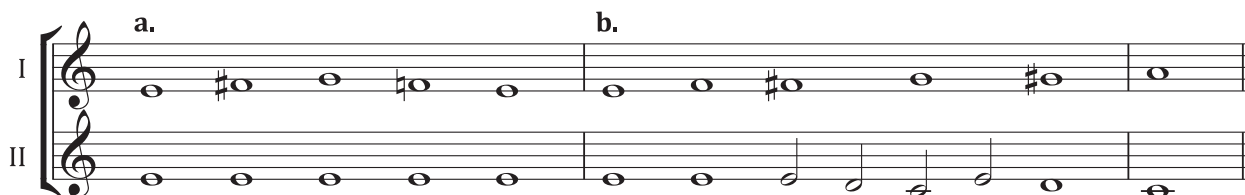

RECAPITULARE

1. Analizează următoarele intervale disonante și rezolvările lor pe intervale consonante. Clasa se împarte în 6 grupe. Fiecare grup va intona câte un interval disonant cu rezolvare pe intervalul consonant. Pentru verificarea intonației puteți folosi un diapazon sau *pianul online free* pe care îl găsiți pe internet.

2. Intonați în cor următoarele exerciții de acordaj. Observați, în interiorul exercițiului, intervalele disonante și rezolvarea acestora pe intervale consonante.

3. Pornind de la notele muzicale alăturate, improvizează o melodie în care să se regăsească repetiția, variația și secvența.

Audiție

- Audiază în manualul digital intervalele disonante și consonante.
- Audiază în manualul digital gamele cromatice Do major și la minor.
- Discută în clasă despre asemănările și deosebirile celor două game.

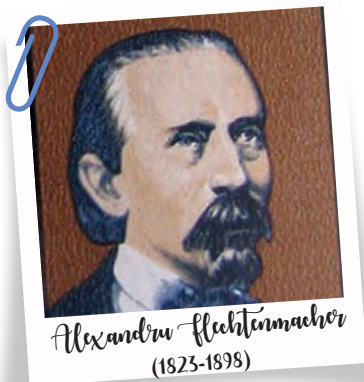
4. Analizați forma cântecului *Azi e zi cu soare!* din vodevilul într-un act „Cinel, Cinel” de Alexandru Flechtenmacher, pe versuri de Vasile Alecsandri. Găsiți alterația accidentală care apare de 5 ori în cântec. Intonați gama și arpegiul gamei. Solfegiați în cor, apoi intonați cântecul cu text.

Azi e zi cu soare!

Versuri: Vasile Alecsandri

Muzica: Alexandru Flechtenmacher

Azi e zi cu soare, Azi e sărbătoare,
 Hai să ne grăbim, și să curățim
 Grădina de spini, țara de străini, Ca să crească flori De-a-cum până-n zori!
 Grădina de spini, țara de străini.
 Ca să crească flori De-a-cum până-n zori.

Vreau să știu mai mult!

- Alexandru Flechtenmacher a fost violonist, dirijor, compozitor român. Este autorul cântecului *Hora Unirii* și al cântecelor din piesele de teatru scrise de Vasile Alecsandri.

Audiție

- Audiază pe internet *Hora staccato* de Grigoraș Dinicu, în aranjamentul coral al lui Nicolae Gâscă. Urmărește pasajele cromatice care apar pe parcursul lucrării.

EVALUARE

I. Alege varianta corectă

- Cvarta perfectă este un interval:
 - consonant
 - disonant
 - neutru
- Secunda mică este un interval:
 - neutru
 - consonant
 - disonant
- Iacob Mureșianu a compus cântecul *La mijloc de codru* des pe versuri de:
 - Vasile Alecsandri
 - Mihai Eminescu
 - George Coșbuc
- Alterațiile care au valabilitate până la prima bară de măsură sau până la înlocuirea lor de un alt semn de alterații, se numesc:
 - constitutive
 - accidentale
 - de precauție
- Semitonurile pot fi:
 - diatonice
 - diatonice sau cromatice
 - cromatice
- Tehnica de compoziție cu ajutorul căreia o idee muzicală poate fi dezvoltată ritmic, melodic sau ritmico-melodic, se numește:
 - repetare
 - variație
 - secvență
- Tehnica de compoziție folosită pentru a repeta un fragment melodic pornind de pe un alt sunet se numește:
 - variație
 - contrast
 - secvență
- Cântecul *Concert de primăvară* este compus pe versuri de:
 - Mihai Eminescu
 - George Coșbuc
 - Vasile Alecsandri

II. Rezolvă următoarele intervale disonante pe intervale consonante, după model:

model

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

III. Pornind de la următorul fragment muzical, improvizează o melodie în care să se regăsească două pasaje cromatice: unul ascendent și celălalt descendent.

model

AUTOEVALUARE		
Item I	Item II	Item III
Fiecare răspuns corect valorează 1 punct.	Fiecare interval disonant rezolvat pe intervalul consonant valorează 1 punct.	Improvizarea melodiei valorează 4 puncte. Fiecare pasaj cromatic valorează câte 2 puncte.
Pentru fiecare item se acordă câte 2 puncte din oficiu.		
Bifează cât de mult ți-au plăcut activitățile și cântecele din unitatea studiată.	☐	☐ ☐

Se calculează media aritmetică a punctajelor obținute la cei trei itemi.

UNITATEA V

MUZICA ȘI CELELALTE ARTE.
ELEMENTE DE FORME MUZICALE ȘI ISTORIA
MUZICII – EVOLUȚII ALE UNOR GENURI
MUZICALE – RAPSODIA, OPERA

EVOLUȚII ALE UNOR GENURI MUZICALE. RAPSODIA

Descopăr!

Solfegiază următoarea melodie populară care l-a inspirat pe marele compozitor român, George Enescu, în compunerea primului fragment din *Rapsodia I*. Descoperă ce fel de început are (cruzic sau anacruzic), tonalitatea și măsura. Acordează-te prin intonarea arpegiului. Pentru controlul intonației poți folosi clapele unui pian virtual. La sfârșitul cântecului, controlează dacă ai intonat corect folosind diapazonul. Interpretează melodia cu textul adaptat pentru elevi.

Rapsodia I – fragment

Text adaptat

Muzica: George Enescu

Când ră - sa - re soa - re - le, Când ră sa - re soa - re - le,
Lu - mi - nând o - goa - re - le, Lu - mi - nând o - goa - re - le,
Când pe ra - ze a - u - rii Se a - vân - tă cio - câr - lii,
Tra, la, la, la, la, la, la, la, Tra, la, la, la, la, la...
Stră - lu - ceș - te ca o stea, Mân - dră, dra - gă, ța - ra mea,
Tra, la, la, la, la, la, la, la, Tra, la, la, la, la, la...

Rețin!

Rapsodia este o lucrare muzicală, de obicei pentru pian sau orchestrală, care are la bază teme muzicale folclorice.

Termenul *rapsodie* provine din limba greacă (rhapsodia). În Grecia Antică, cântăreții populari ambulante erau numiți rapsozi, iar cântecele interpretate de aceștia se numeau rapsodii. Rapsozii nu cântau melodiile întregi, ci interpretau fragmente din mai multe cântece legate între ele.

Ideea de a îmbina mai multe fragmente muzicale, diferite ca tematică și structură, a fost preluată în secolul al XIX-lea, atunci când compozitorii și-au îndreptat atenția spre bogăția creațiilor folclorice ale țărilor de unde proveneau.

Franz Liszt, compozitor maghiar, unul dintre cei mai renumiți pianiști ai tuturor timpurilor, a contribuit la răspândirea genului prin lucrările sale: *19 rapsodii ungare*, *Rapsodia spaniolă pentru pian* și *Rapsodia română pentru pian*.

George Enescu, compozitor român, a scris două rapsodii pe teme preluate din cântecele folclorice ale poporului român.

Alți compozitori care au abordat acest gen sunt: Maurice Ravel - *Rapsodia spaniolă*; Eduard Lalo - *Rapsodia norvegiană*; George Gershwin - *Rapsody in Blue*.

Aplic!

1. Intonați următorul fragment melodic prelucrat cu multă măiestrie în *Rapsodia I* de compozitorul George Enescu. Discutați în clasă despre caracterul melodiei.

Rapsodia I – joc

Muzica: George Enescu

Du - mă, du - mă jo - cu - le, pâ - nă rup o - pin - ci - le,
 Pâ - nă rup o - pin - ci - le și a - ud ti - lin - ci - le,
 Du - mă pes - te munți și văi, Ho - ră mân - dră de flă - căi,
 Și te bu - cu - ră cu ei, Hei, hei, hei!

Vreau să știu mai mult!

- George Enescu este considerat cel mai mare compozitor român al tuturor timpurilor. A fost violonist, pianist, dirijor, compozitor și pedagog.
- Investighează importanța compozitorului pentru istoria muzicii românești. Caută informații despre biografia și creația sa. Realizează un eseu în care să surprinzi personalitatea lui George Enescu.

Audiție

- Audiază în manualul digital un fragment din *Rapsodia I* de George Enescu.
- Audiază pe internet *Rapsodia II* de George Enescu.

EVOLUȚII ALE UNOR GENURI MUZICALE. OPERA

Descopăr!

Vizionează în manualul digital un fragment din opera *Aida* de Giuseppe Verdi. Discută cu colegii de clasă despre impresiile pe care vi le-a lăsat vizionarea fragmentului muzical.

Încă din Antichitate, oamenii au simțit nevoia de a se exprima artistic prin muzică, dans, pictură, sculptură și teatru. În China antică, de exemplu, se organizau spectacole la care participau sute de persoane. În Grecia antică, dramele liturgice și tragedia rezultau din îmbinarea unor scenete, declamații, dansuri, cântece religioase sau laice, însoțite de muzică instrumentală.

În Evul Mediu, cântăreții din mănăstirile catolice realizau diferite improvizații melodice pe texte religioase. Acest fenomen a dus la apariția unor dialoguri între prelați și introducerea unor personaje biblice la anumite sărbători religioase. De exemplu, cu ocazia sărbătorilor de Crăciun, magii, Iisus copil, Sfinții părinți Iosif și Fecioara Maria au condus la dezvoltarea unor manifestări artistice. La început, acestea se desfășurau în fața altarului. Cu timpul au fost mutate în fața bisericii, unde interpreții apăreau costumați, se putea monta un decor și putea fi improvizată mișcarea scenică. Astfel, apar primele drame liturgice.

Cu timpul, cântecelor religioase li s-au alăturat cele laice, recitative, dialoguri, fragmente corale și dansuri.

Între secolele al XV-lea și al XVII-lea poeți, compozitori, cântăreți, instrumentiști și teoreticieni au simțit nevoia de a readuce în atenția publicului simplitatea spectacolelor din Antichitatea greacă, stabilind o strânsă legătură între melodie și text. La începutul secolului al XVII-lea apare un nou gen muzical, caracterizat prin sincretism (legătura dintre literatură, muzică, arte vizuale, dans și teatru). Noul gen muzical, opera, este un spectacol scenic desfășurat după modelul unei piese de teatru. Diferența dintre cele două constă în modalitatea de exprimare. Dacă în teatru textul este vorbit, în opera textul este cântat.

Rețin!

Opera este un spectacol muzical sincretic în care se îmbină literatura, muzica, artele vizuale (scenografie și costume), teatrul și dansul.

Termenul provine din limba italiană și este asociat termenului de lucrare sau creație muzicală.

Aplic!

Memorați, după auz, fragmentul de început al *Marșului triumfal* din opera *Aida* de Giuseppe Verdi. Intonați din nou fragmentul, având ca acompaniament videoclipul din manualul digital.

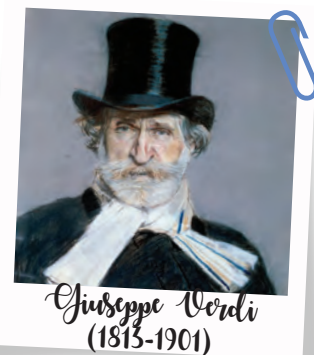
Marșul triumfal din opera Aida

Muzica: Giuseppe Verdi

Glo - ria all' E - git - to, ad I - si - de che il sa - cro suol pro -
teg - ge! Al Re che il Dal - ta reg - ge, al
Re che il Del - ta reg - - ge in - ni fe - sto - si al cuor.

Vreau să știu mai mult!

- Giuseppe Verdi (1813-1901) a fost compozitor italian renumit pentru operele sale. Dintre creațiile de operă, cele mai cunoscute sunt: *Nabucco*, *Ernani*, *Macbeth*, *Rigoletto*, *Trubadurul*, *Traviata*, *Simon Boccanegra*, *Forța destinului*, *Don Carlos*, *Aida* și *Falstaff*.
- Caută pe internet informații despre compozitor. Realizează un eseu în care să cuprinzi momentele cele mai importante din viața sa. Prezintă colegilor materialul realizat de tine.

Portofoliu

- Vizionează pe internet/ în sala de spectacol opera *Aida* de Giuseppe Verdi. Scrie un rezumat al acțiunii operii.
- Discută cu colegii despre impresiile personale în urma vizionării spectacolului.
- În echipe de 4-5 elevi, realizați colaje de desene în care să redați momentele care v-au impresionat în vizionarea operii.
- Realizează o grilă de evaluare a unui spectacol de operă. În grilă, la început, vei specifica titlul spectacolului, compozitorul, autorul libretului, anul primei reprezentări, numărul de acte. Grila va conține denumirea momentului care ți-a plăcut cel mai mult, denumirea momentului care nu ți-a plăcut; numele personajului care ți-a plăcut cel mai mult și numele personajului care nu ți-a plăcut; Momentele muzicale care te-au impresionat cel mai mult și momentele muzicale care te-au plictisit. În grilă vei introduce și alte aspecte pe care le crezi relevante pentru spectacolul ales. Vei acorda punctaje între 1 – 10 pentru fiecare punct.

Descopăr!

Audiază pe internet *La Donna e mobile* din opera *Rigoletto* de Giuseppe Verdi. Discută cu colegii de clasă despre fragmentul audiat.

Apărută în secolul al XVII-lea, opera s-a bucurat și se bucură în continuare de aprecierea publicului meloman.

De-a lungul timpului, mulți dintre compozitori și-au îndreptat atenția spre genul de operă indiferent de țara de unde proveneau.

Franța

Jean Baptiste Lully este unul dintre fondatorii operei franceze. Alături de el, Jean Philippe Rameau a contribuit la îmbogățirea armoniei și orchestrației.

Germania

Wolfgang Amadeus Mozart are un rol deosebit de important în dezvoltarea operei germane, fiind autorul unor adevărate capodopere nepieritoare: *Răpirea din Serai*, *Don Juan*, *Flautul fermecat* etc.

Ludwig van Beethoven a scris o singură operă – *Fidelio* care are același dramatism precum toate simfoniile sale.

Richard Wagner a atins culmile creației de operă nu doar în Germania. Creațiile sale se bucură și astăzi de un real succes: *Olandezul zburător*, *Aurul Rinului*, *Walkiria*, *Tristan și Isolda* și altele.

Anglia

Henri Purcell este cel mai apreciat compozitor de operă de la sfârșitul secolului al XVII-lea.

Georg Friedrich Händel, deși este compozitor german, acesta s-a stabilit în Anglia și a avut o activitate creatoare foarte bogată, inclusiv în genul operei.

Rusia

Odată cu apariția școlilor naționale de compoziție, apar și primele opere ale compozitorilor ruși. Cei mai importanți dintre aceștia sunt Mihail Ivanovici Glinka, Alexandr Borodin, Nicolai Rimsky-Korsakov, Piotr Ilici Ceaikovski și Serghei Prokofiev.

Italia

Considerată patria operei, în Italia acest gen s-a dezvoltat în continuare în creațiile compozitorilor care au lăsat istoriei muzicii adevărate capodopere creatoare. Dintre compozitorii italieni, pe lângă Gioacchino Rossini și Giuseppe Verdi, îi putem aminti pe Gaetano Donizetti, Ruggiero Leoncavallo, Pietro Mascagni și Giacomo Puccini.

România

La noi în țară, opera a apărut în secolul al XIX-lea datorită trupelor de teatru ambulante care făceau turnee prin Europa. Eduard Caudella a scris prima operă românească, având ca subiect momente din istoria poporului român (*Petru Rareș*), iar Alexandru Flechtenmacher a scris opere și vodeviluri pe librete de Vasile Alecsandri.

Rețin!

Opera este deseori denumită teatru liric. De-a lungul secolelor a reușit să capteze interesul marilor compozitori care au realizat adevărate capodopere ale genului.

Aplic!

Audiază pe internet fragmente din opera *Traviata* de Giuseppe Verdi. Discută cu colegii, în clasă, despre spectacolele de operă pe care le-ai văzut sau despre cele pe care ați dori să le vedeți. Motivați alegerea făcută.

Traviata - arie

Muzica: Giuseppe Verdi

De-al Pro - ven - ței drag pă - mânt Ci - ne te-a în - stră - i - nat, Ci - ne
te-a în - stră - i - nat. De-al Pro - ven - ței drag pă - mânt. Să-ți lași
lea - gă - nul cel sfânt, Ce des - tin te-a fer - me - cat, Ce des -
tin te-a fer - me - cat, Să-ți lași lea - gă - nul cel sfânt. A - min -
teș - te-ți cum tră - iai, Li - niș - tit și a - lin - tat. Doar a -
co - lo vei a - fla fe - ri - ci - rea ce-ai vi - sat. Doar a -
co - lo vei a - fla fe - ri - ci - rea ce-ai vi - sat.
De Dum - ne - zeu _____ ce m-a tri - mis vei fi sal - vat

Descopăr!

Audiază pe internet *Aria calomniei* din opera *Bărbierul din Sevilla* de Gioacchino Rossini. Discută cu colegii de clasă despre fragmentul audiat.

Descopăr!

În funcție de caracterul operei, aceasta se împarte în următoarele categorii:

Opera seria care este un spectacol de operă cu conținut serios, grav și tratează subiecte din istoria și mitologia greco-romană. Dintre compozitorii care și-au aplecat atenția asupra operei seria, bucurându-se de un succes răsunător, a fost Claudio Monteverdi, considerat părintele operei moderne.

În secolul al XVII-lea, elementele operei seria au fost îmbogățite cu unele fragmente comice, denumite *intermezzo*, acestea schimbând caracterul inițial al operei seria.

Opera buffa ia naștere datorită fragmentelor comice introduse în opera seria.

Subiectele operei buffe sunt preluate din viața cotidiană și surprind moravurile societății, iar personajele sunt inspirate din popor.

Prima opera aparține compozitorului Giovanni Battista Pergolesi. Acest gen de opera a mai fost abordat și de alți compozitori printre care: Domenico Cimarosa, Wolfgang Amadeus Mozart, Gioacchino Rossini.

Opera comică a apărut în Franța, la jumătatea secolului al XVIII-lea, prin traducerea în limba franceză a operei buffe. Aceasta are la bază subiectul unei comedii.

Rețin!

Opera, ca gen, se împarte în trei categorii:

- Opera seria
- Opera buffa
- Opera comică

Aplic!

Interpretați în cor *Aria calomniei* din opera *Bărbierul din Sevilla* de Gioacchino Rossini. Intonați din nou fragmentul, având ca acompaniament un material audio de pe internet.

Aria calomniei

din opera *Bărbierul din Sevilla*

Muzica: Gioacchino Rossini

Ca - lom - ni - a e-un vânt de sea - ră,
 A - di - e - re a - bia sim - ți - tă,
 Ce te ia pe ne-gân - di - te, Se în - tin - de, te cu - prin - de
 Și în - ce - pe, și în - ce - pe - a mur - mu - ra.

Vreau să știu mai mult!

- *Gioacchino Rossini* (1792-1868) a fost un compozitor italian. Datorită frumuseții melodiilor din operele sale, optimiste și pline de viață, s-a bucurat încă din timpul vieții de o faimă rar întâlnită și este considerat unul dintre cei mai populari compozitori de operă.
- Caută pe internet informații despre compozitor. Realizează un eseu în care să prezinți cele mai importante momente din viața sa. Prezintă colegilor materialul realizat de tine.

Gioacchino Rossini
(1792-1868)

Portofoliu

- Vizionează pe internet sau în sala de spectacol opera *Bărbierul din Sevilla* sau o altă operă scrisă de Gioacchino Rossini. Împreună cu unul dintre colegi, realizează caracterizarea personajelor principale.
- Discută cu colegii, în cadrul orei de educație muzicală, despre impresiile personale în urma vizionării spectacolului. Scrie un rezumat al acțiunii spectacolului de operă.
- Realizează o grilă de evaluare calitativă a unui act, la alegere, din opera *Bărbierul din Sevilla*. La început, vei specifica titlul spectacolului, compozitorul, autorul libretului, anul primei reprezentări, numărul de acte. Grila va conține denumirea momentului care ți-a plăcut cel mai mult; numele personajului preferat; Momentele muzicale care te-au impresionat cel mai mult și momentele muzicale care te-au plictisit. În grilă vei introduce și alte aspecte pe care le crezi relevante pentru spectacolul ales. Vei acorda punctaje între 1 – 10 pentru fiecare punct.

ELEMENTE SINCRETICE ÎN GENUL OPEREI

Descopăr!

Vizionează în manualul digital un fragment din opera *Nunta lui Figaro* de Wolfgang Amadeus Mozart. Discută cu colegii de clasă despre fragmentul audiat.

Descopăr!

În realizarea unui spectacol de operă, fiecare artă îndeplinește un anumit rol:

Literatura contribuie la realizarea spectacolului de operă prin libret. Acesta reprezintă textul operei, având la bază o piesă de teatru sau un roman din care sunt preluate și adaptate cerințelor muzicale doar ideile principale ale acțiunii.

Muzica reprezintă elementul cel mai important al operei. Aceasta se manifestă pe două planuri: vocal și instrumental.

Muzica și literatura sunt cele mai importante elemente ale operei.

Artele plastice contribuie la realizarea spectacolului de operă prin decorurile care ne ajută să ne imaginăm și să înțelegem acțiunea dramatică a operei. O altă contribuție pe care o au artele plastice constă în realizarea costumelor și a machiajului personajelor din spectacol.

Arta coregrafică este prezentă doar în unele spectacole de operă, având un rol secundar.

Arta interpretării (arta teatrală) pune în valoare conținutul operei și îl face cât mai sugestiv și mai bine realizat din punct de vedere dramatic. Arta interpretării unei opere include: dicția clară și expresivă a textului cântat, mimica, gestică, mișcarea scenică, atitudinea artistică potrivit momentelor dramatice ale spectacolului.

Rețin!

Realizarea unui spectacol de operă se bazează pe legătura ce se stabilește între muzică și textul literar, mișcarea scenică, arta coregrafică, decorul și costumele.

Deoarece în cadrul unui spectacol de operă întâlnim părți instrumentale (uvertura), părți vocale (recitative – deseori acompaniate de pian sau clavecin, arii, duete, terțete), coruri cu sau fără acompaniament instrumental, opera este considerată cea mai complexă lucrare vocal-simfonică.

Aplic!

Interpretați în cor *Aria lui Figaro* din opera *Nunta lui Figaro* de Wolfgang Amadeus Mozart. Intonați din nou fragmentul, având ca acompaniament materialul audio din manualul digital.

Nunta lui Figaro

fragment din Aria lui Figaro

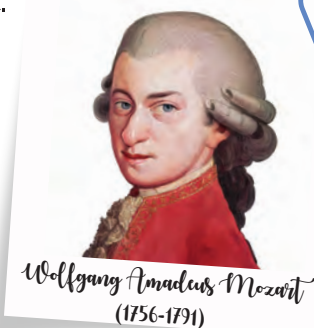
Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Nu mai ești flu - tu - ra - șul din soa - re, Ca - re zboa - ră din floa - re în
floa - re. Flu - tu - raș nu mai ai a - ri - pioa - re, Dom - nul
con - te ți le-a re - te - zat, Flu - tu - raș nu mai ai a - ri -
pioa - re, Dom - nul con - te ți le-a re - te - zat.

Vreau să știu mai mult!

- *Wolfgang Amadeus Mozart* (1756-1791). La vârsta de cinci ani a compus primele sale piese pentru pian. Este considerat unul dintre cei mai importanți compozitori din întreaga istorie a muzicii.
- Caută pe internet informații despre compozitor. Realizează un eseu în care să cuprinzi momentele cele mai importante din viața sa. Prezintă colegilor materialul realizat.

Portofoliu

- Vizionează pe internet sau în sala de spectacol opera *Nunta lui Figaro* sau o altă operă scrisă de Wolfgang Amadeus Mozart. Scrie rezumatul acțiunii din operă.
- Discută cu colegii, în cadrul orei de educație muzicală, despre impresiile personale în urma vizionării spectacolului. Realizează împreună cu colegul de bancă, caracterizarea personajelor principale.
- Realizează o grilă de evaluare calitativă a unui act, la alegere, din opera *Nunta lui Figaro* de Wolfgang Amadeus Mozart. La început, vei specifica titlul spectacolului, compozitorul, autorul libretului, anul primei reprezentări, numărul de acte. Grila va conține momentele muzicale care te-au impresionat cel mai mult și momentele muzicale care te-au plictisit. În grilă vei introduce și alte aspecte pe care le crezi relevante pentru spectacolul ales. Vei acorda punctaje între 1 – 10 pentru fiecare punct.

ELEMENTE DESCRIPTIVE ÎN MUZICĂ

Descopăr!

Audiază în manualul digital un fragment din *Anotimpurile* de Antonio Vivaldi. În timp ce audiezi fragmentul muzical, imaginează-ți că vezi peisajele descrise de compozitor. Observă liniile melodice și acompaniamentul cu ajutorul cărora sunt redată elementele din natură.

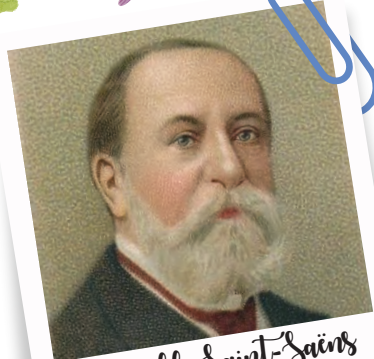
Descopăr!

De-a lungul timpului, unii compozitori au folosit în creațiile lor, ca sursă de inspirație, elemente din natură, imagini picturale sau diferite momente din viață.

Antonio Vivaldi, în ciclul celor 4 concerte pentru vioară, orchestră de coarde și clavecin, intitulat *Anotimpurile*, a avut ca sursă de inspirație patru poeme medievale în care sunt descrise cele patru anotimpuri. De exemplu, pentru redarea fulgilor de nea sau a ploii, compozitorul a folosit anumite motive muzicale cântate la vioară. Pentru a reda lătratul unui câine a folosit sunetul violei.

Antonio Vivaldi (1678-1741)

Camille Saint-Saëns
(1835-1921)

Descopăr!

Camille Saint-Saëns (compozitor francez), după un turneu de concerte în care nu s-a bucurat de succes, a compus suita instrumentală *Carnavalul animalelor*. Lucrarea este structurată în 13 părți, o introducere și un final. Fiecare parte descrie muzical o vietate.

Audiați în manualul digital partea a VII-a din suită, intitulată *Acvariul*. Descrieți elementele descriptive pe care le-a folosit compozitorul.

Modest Musorgski (compozitor rus) a compus suita instrumentală *Tablouri dintr-o expoziție* după ce a vizitat o expoziție a picturului rus Viktor Hartmann. Impresionat de picturile arhitectului, a dorit să descrie cu ajutorul elementelor muzicale picturile prietenului său. A transpus în limbajul muzicii impresiile produse de zece dintre tablouri, într-o suită pentru pian care ulterior a fost orchestrată de compozitorul francez Maurice Ravel. Auziți în manualul digital și pe internet fragmente din cele 10 piese muzicale care alcătuiesc suita.

Modest Musorgski
(1839-1881)

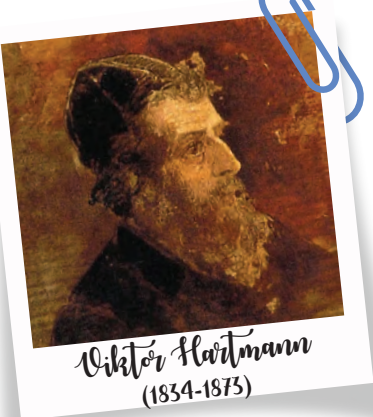
Promenada

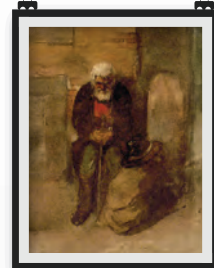
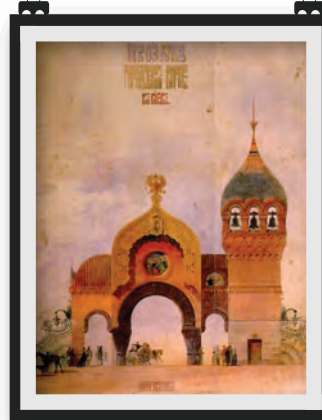
Piața din Limoges

Vechiul castel

Viktor Hartmann
(1834-1875)

Rețin!

Elementele descriptive din muzică sunt inspirate din natură, literatură și artele plastice și sunt cunoscute sub denumirea de *muzică programatică*.

Aplic!

Auziți în sala de concert sau pe internet lucrările muzicale amintite. Realizează o grilă de evaluare pentru lucrările auzite.

Portofoliu

- Realizează o listă a lucrărilor auzite care ți-au plăcut mai mult.
- Alege un compozitor și investighează importanța creației sale în istoria muzicii universale.

RECAPITULARE

1. Solfegiază și cântă cu text fragmentul din *Aria lui Osmin* (opera *Răpirea din Serai*) de Wolfgang Amadeus Mozart. Imaginează-ți că interpretezi rolul lui Osmin.

Interpretează melodia cu nuanțele care crezi că se potrivesc liniei melodice și textului.

Aria lui Osmin din opera *Răpirea din Serai*

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Cum voi tri-um-fa, voi râ - de Când îl voi ve-dea pe gă - de. Gâ - tul
cum ți-l prin-de-n laț, prin-de-n laț, Gâ - tul cul ți-l prin-de-n laț, prin-de-n laț.

2. Intonați în cor un fragment din opera *Lohengrin* de Richard Wagner.

Discutați în clasă despre caracterul celor două fragmente muzicale.

Sosirea lui Lohengrin la Antwerp, pictură după August von Heckel

Cor din opera *Lohengrin*

Muzica: Richard Wagner

Con-duși cu drag, Ve-niți a - ici, Un - de iu - bi - rea v-aș-teap-tă zâm bind.
În - cre-ză - tori Și fe - ri - ciți, U - niți o via - ță în - trea-gă să fiți.

Vreau să știu mai mult!

- **Richard Wagner** s-a inspirat din mitologia germană pentru a compune opera *Lohengrin*. Eroul principal al operei este un cavaler misterios din mitologia germană. Investighează pe internet și găsește informații despre *Lohengrin*.
- **Wolfgang Amadeus Mozart** s-a inspirat dintr-un basm oriental atunci când a compus opera comică *Răpirea din Serai*. Vizionează acest spectacol de operă pe internet sau în sala de spectacol. Realizează un eseu în care să redai impresiile tale în urma vizionării.

EVALUARE

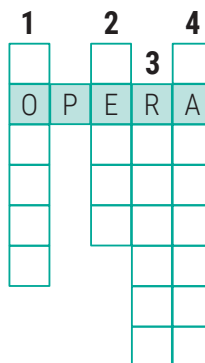
I. Alege răspunsul corect.

1. Lucrarea muzicală compusă pe teme folclorice:
 - a. Opera
 - b. Concertul
 - c. Rapsodia
2. Compozitor român care a compus 2 rapsodii pe teme preluate din folclorul românesc:
 - a. Ciprian Porumbescu
 - b. George Enescu
 - c. Iacob Mureșianu
3. Spectacol muzical sincretic:
 - a. Teatrul
 - b. Opera
 - c. Concertul
4. Opera *Nunta lui Figaro* a fost compusă de:
 - a. Giuseppe Verdi
 - b. Wolfgang Amadeus Mozart
 - c. Gioacchino Rossini
5. Opera *Aida* a fost compusă de:
 - a. Wolfgang Amadeus Mozart
 - b. George Enescu
 - c. Giuseppe Verdi

6. Pentru a compune ciclul de 4 concerte pentru vioară, orchestră de cameră și clavecin *Anotimpurile*, Antonio Vivaldi s-a inspirat din:
 - a. cântece folclorice
 - b. o expoziție de pictură
 - c. patru poeme medievale în care sunt descrise cele patru anotimpuri
7. Lucrarea muzicală *Carnavalul animalelor* de Camille Saint-Saëns este:
 - a. Concert
 - b. Cântec
 - c. Suită instrumentală
8. Elementele descriptive din muzică sunt inspirate din:
 - a. Natură, literatură și artele plastice
 - b. Natură
 - c. Artele plastice

II. Completează aritmogriful pe verticală cu numele compozitorilor care au compus operele enumerate alăturat.

1. Nunta lui Figaro
2. Aida
3. Bărbierul din Sevilla
4. Petru Rareș

III. Realizează un eseu de jumătate de pagină în care să redai un fragment dintr-un spectacol de operă pe care l-ai vizionat. Ține cont de structura unui eseu: introducere, cuprins, încheiere (concluzie)!

AUTOEVALUARE		
Item I	Item II	Item III
Fiecare răspuns corect valorează 1 punct.	Fiecare nume de compozitor valorează 2 puncte.	Realizarea eseului valorează 8 puncte.
Pentru fiecare item se acordă câte 2 puncte din oficiu.		
Bifează cât de mult ți-au plăcut activitățile și cântecele din unitatea studiată.	 ☐	 ☐
	 ☐	

Se calculează media aritmetică a punctajelor obținute la cei trei itemi.

RECAPITULARE FINALĂ

1. Solfegiază cântecul *Trurli, Trurli, Dragă* de Vasile Vasilache. Intonează cântecul cu text. Unul dintre colegi sau cadrul didactic te va acompania la chitară cu respectarea notației pentru chitară scrisă deasupra portativelor. Analizează linia melodică. Vei avea în vedere următoarele aspecte:

- Tonalitatea în care este compus cântecul
- Alterațiile care apar pe parcurs.
- Formulele metro-ritmice
- Tehnica de compoziție folosită

Trurli, Trurli

Versurile și muzica: Vasile Vasilache

re La re

Prin - tre flori am co - lin - dat, Ghi - o - cei am a - du - nat

sol Do Fa

Și ori - cât te-am că - u - tat Nu te-am a - flat,

La re La

Nu te-am a - flat. Pă - nă când, de dor pur - tat,

re sol

Flo - ri - le-am în - du - io - șat, Gla - sul lor am as - cul - tat

Do Fa La re

Pe în - se - rat, Pe în - se - rat.

Vreau să știu mai mult!

- **Vasile Vasilache** a fost unul dintre renumiții actori și regizori români de la începutul secolului al XX-lea.
- Cântecul *Trurli, Trurli, Dragă*, compus în perioada interbelică, a fost preluat de-a lungul timpului în repertoriul mai multor cântăreți români.
- Audiază pe internet melodia *Trurli, Trurli, Dragă* în mai multe interpretări. Discută cu colegii despre impresiile variantelor audiate.

2. Intonează cântecul *Moara* de Timotei Popovici. Transcrie cântecul în caiet. Deasupra portativelor scrie nuanțele care se potrivesc melodiei.

Clasa se împarte în două grupe. Prima grupă va intona primele două portative. Cea de-a doua grupă va intona următoarele trei portative.

Improvizează un acompaniament ritmic sau melodic pentru această melodie.

Moara

Muzica: Timotei Popovici

Musical score for the song "Moara" in 2/4 time, featuring lyrics in Romanian. The score consists of five staves of music with corresponding lyrics below each staff.

A - pa cur - ge tot la va - le și-n - tâl - neș - te — moa-ra-n ca - le,
 A - pa cur - ge tot la va - le și-n - tâl - neș - te moa - ra-n ca - le.
 Roa - ta mo - rii se-n - vâr - teș - te, Nici - de - cum nu se-o-dih-neș - te
 Ta - ca, ta - ca, ta - ca, ta - ca, Ta - ca, ta - ca, ta - ca,
 Ta - ca, ta - ca, ta - ca, ta - ca, ta - ca, ta - ca, ta!

3. Intonați în canon cântecul *Noapte de vară* de A. I. Ivela, pe versuri de George Coșbuc. Unul dintre colegi va dirija corul clasei. Atenție la semnele dirijorului.

Noapte de vară - canon

Versuri: George Coșbuc

Muzica: A. I. Ivela

Musical score for the song "Noapte de vară" in 4/4 time, featuring lyrics in Romanian. The score is marked **Allegretto** and includes dynamic markings **p** and **pp**. It is divided into two sections, A and B.

A p
 Ză - ri - le de far - mec pli - ne Stră - lu - cesc în
 lu - mi - niș, Zboa - ră mier - le - le-n tu - fiș **pp** Și din co - drii
 noap - tea vi - ne pe fu - riș, pe fu - riș.

4. Intonați în canon cântecul *Viva la musica* de Michael Praetorius. Clasa se împarte în două grupe. Deasupra portativelor sunt scrise literele A și B. Litera A reprezintă începutul cântecului. Litera B reprezintă locul în care trebuie să ajungă prima grupă atunci când începe să cânte de la început grupa a doua.

Viva la musica - canon

Muzica: Michael Praetorius

A: Vi - va, vi - va la mu - si - ca,
 B: Vi - va, vi - va la
 mu - si - ca, Vi - va la mu - si - ca.

5. Analizați alterațiile care apar pe parcursul melodiei *Aurora* de Louis Niedermeyer.

Solfegiați cântecul cu tactarea măsurii. Apoi, intonați melodia cu text. Melodia poate fi acompaniată cu chitara.

Aurora

Muzica: Louis Niedermeyer

Ia - tă vi - ne o co-pi - lă Îm - bră-ca - tă în lu - mini.
 Fe - ri-ci - tă și fru-moa - să, Ea a - run-că flori de crini.
 Ra - ze - le de a - ur o-n - cu - nu - nă,
 Iar cu-prin - sul tot e plin de cer și vo - ie bu - nă,
 A - u-ro - ra, A - u-ro - ra, Zâm - be - tul ți-i fe - ri - cit,
 Că în piep - tul tu - tu-ro - ra Naș - te do - rul de tră - it.

EVALUARE FINALĂ

I. Asociază titlul cântecului învățat în acest an cu genul muzical căruia îi aparține, după model.

Model:

Ciuleandra

dans popular

1. Doina olteanului

operă

2. Miorița

colind de Florii

3. Trimis-a 'mpăratul carte

baladă

4. Să pornim hora inel

rapsodie

5. Mulțimea norodului

dans popular

6. Aria lui Figaro

doină

7. Tablouri dintr-o expoziție

cântec propriu-zis

8. Rapsody in blue

muzică programatică

II. Introdu note cromatice în următorul portativ.

III. La alegerea cadrului didactic, veți asculta patru fragmente muzicale, dintre cele audiate pe parcursul anului școlar. Scrie denumirile pieselor muzicale.

AUTOEVALUARE

Item I	Item II	Item III
Fiecare răspuns corect valorează 1 punct.	Fiecare sunet cromatic introdus corect valorează 2 puncte.	Fiecare fragment muzical recunoscut valorează 2 puncte.
Pentru fiecare item se acordă câte 2 puncte din oficiu.		
Bifează cât de mult ți-au plăcut activitățile și cântecele din unitatea studiată.	 ☐	 ☐
	 ☐	

Se calculează media aritmetică a punctajelor obținute la cei trei itemi.

REZOLVAREA EVALUĂRIILOR

Evaluarea inițială

I. 1. interval muzical; 2. bemol; 3. Sol major; 4. mi minor; 5. Fa major; 6. re minor; 7. sincopă; 8. contratimp.

Unitatea I

I. 1. înălțimea; 2. fenomenul psihologic; 3. timbrul; 4. fiziologic; 5. gesturi dirijorale; 6. dinamica; 7. agogică; 8. percuție.

II. agogică; timbru; durată; dinamică; intensitate; înălțime; vocaliză; frazare.

Unitatea II

I. b; c; b; c; a; b; b; a.

Unitatea III

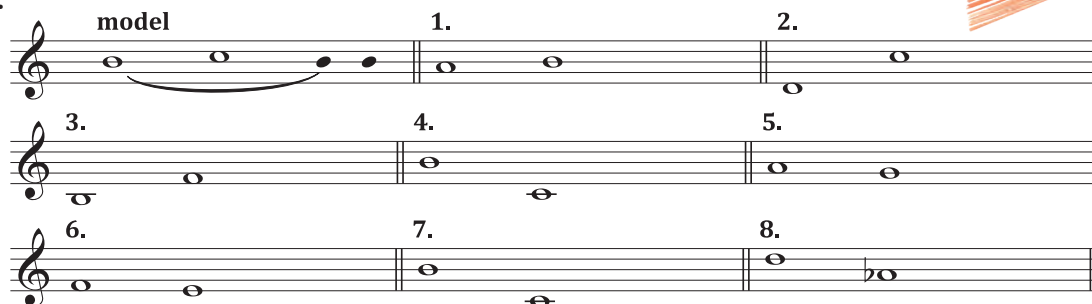
I. a; c; b; b; a; b; c; a.

II. paparudă; drăgaică; caloian; șezătoare.

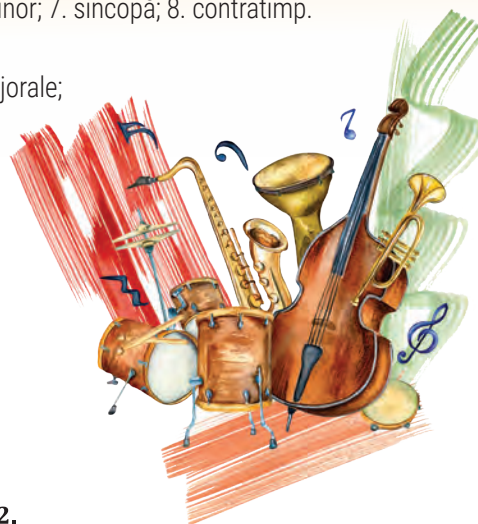
Unitatea IV

I. a; c; b; b; b; b; c; b.

II.

musical notation exercise showing a model and eight numbered examples of intervals on a treble clef staff. The model shows a whole note G4 followed by a whole note A4. Examples 1-8 show various intervals: 1. G4-A4, 2. G4-B4, 3. G4-A4, 4. G4-B4, 5. G4-A4, 6. G4-A4, 7. G4-B4, 8. G4-A4.

Unitatea V

I. c; b; b; b; c; c; c; a.

II. Mozart; Verdi; Rossini; Caudella.

Evaluarea finală

I. 1. Doina olteanului – doină; 2. Miorița – baladă; 3. Trimis-a 'mpăratul carte – cântec propriu-zis; 4. Să pornim hora inel – dans popular; 5. Mulțimea norodului – colind de Florii; 6. Aria lui Figaro – operă; 7. Tablouri dintr-o expoziție – muzică programatică; 8. Rhapsody in blue – Rapsodie

II.

musical notation exercise showing a sequence of notes on a treble clef staff: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.

DICȚIONAR

Acord – suprapunerea a cel puțin trei sunete dispuse la interval de terță între ele

Arhaic – caracteristic unor vremuri trecute extrem de îndepărtate

Metronom – aparat mecanic din lemn care servește la menținerea unei pulsații constante

Ornament – notă muzicală auxiliară care se adaugă liniei melodice de bază cu scopul de a o împodobi

Tabulatură – sistem vechi de notație

Vers octosilabic – vers alcătuit din opt silabe

